Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 13 (20) Vilnius, šeštadienis, 1929 m. kovo mėn. 30 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Savaitinis politikos, visuomenės ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė N. 8—1.
Redakcija priima nuo 10 iki 12 val.
Administracija priima 9—2 val. po pietų.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina
Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams—4 auks., pusei metų—2 aks., 3 mėn.—1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat.
Užsienyje metams 1 doleris.
Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

SVEIKI, SULAUKĘ ŠVENTŲ VELYKŲ!

Velykose.

Linksmos Velykų šventės. Linksmiau yra tą dieną Lietuvos bažnyčiose, linksmiau kiekvieno lietuvio namuose. Skaitlingesnių šeimynų vaikai Velykų šventėse suvažiuoja iš mokyklų ir šiaip-jau iš uždarbio vietų pas tėvus. Darbo žmonės turi porą ir keletą dienų poilsio. Žodžu, jeigu sveikata tarnauja ir namuose duonelės nestinga, tai visiems tos šventės esti ramiausios. Dienelės ilgesnės, saulutė šviesesnė, netoli pavasaris ir jo rūpesčiai — visa tai sudaro gerą nuotaiką mieste, dar geresnę sodžiuje.

Per plačias mares plaukdamas laivu pasilgsti žmogus žemelės ir, pamatęs ar sustojęs kur prie mažutės salelės, atsigauni, pasilsi ir drąsiau plauki toliau. Taip lygiai yra su plačia mūsų gyvenimo jūra. Kasdieniniai rūpesčiai, vargai, darbai ir reikalai, kaip didžiausio vandenyno bangos siaučia ir pliekia į mūsų gyvenimo laivą.

Didesnės metų šventės yra tai ne tik poilsio dienos, bet kaip tos vandenyno salos atsigavimo ir pasidrąsinimo vietos. Tada žmogaus gyvenime pasikartoja kas tai nepaprasta — jis labiau susikaupia, apsidairo, kas dedasi aplink, giliau atjaučia savo padėtį visuomenėje ir tos visuomenės platųjį gyvenimą.

Kodel tada draugas draugui nori pasakyti meilų žodelį, kodel vieni kitus skubinasi nuoširdžiai sveikinti, kodel kiekvieno širdis šventėse yra ramesnė, jautresnė ir geresnė? Priešas priešui lengviau davanoja ir užmiršta tuos savo gyvenimo juodus debesis, per kuriuos ilgai nesimatydavo saululės, visuomenės ar atskiro žmogaus gyvenimo danguje saulutės.

Rytų Lietuva turi dabar savo labai įdomų gyvenimą. Tiesa, plaukti to gyvenimo jūra yra nelengva. Bemaž jau dešimts metų po sunkaus karo gyvename vis rytojum. Kada kitokia aušra Rytų Lietuvoje pasirodys, kada kitaip čia saulutė užtekės ir pradės šviesti?

Esame lietuviai. Mokame kantriai laukti ir laukiame. Aplink audros siaučia, verpetai iš visų pusių suka — mūsų lietuviškas ąžuolas vis dar nejuda ir tvirtai stovi.

Kiek jam lemta dar tarp šių audrų stovėti, niekas dabar negali atspėti. Jau kaikam ir kantrybės stinga ir norėtų rasti kur ramesnį vėjelį ąžuolas greit tokius nupurto, kaip suvytusius lapelius nuo savo tvirtų šakų.

Po dešimties metų Vilniaus krašto lietuviai Velykų švenčių sulaukę galime vieni kitus draugiškai sveikinti.

Nors sunki yra mūsų kelionė ir daug yra pavojų, mes drąsiai žengiame Lietuvos takais ir žengiame į geresnę ateitį.

Nenustoja mums švietusi toji pat Lietuvos dangaus žvaigždelė, kuri švietė prieš dešimtį metų tiems, kurie priėjo prie tėvų sapnuoto tikslo

Jų čia Vilniuje paliktose lietuvių draugijose, įstaigose ir šiaip — jau organizacijose dirbame. Tai tie patys laivai, kuriais jie plaukė per pavojų vandenyną ir pasiekė prieplauką.

Ir mes nestovime vietoje. Naujos mokyklos, nauji laikraščiai, naujos lietuvių organizacijos, lietuviai studentai, mokslus ėjusios jaunuomenės būriai, mūsų kovos, pasisekimai ir nepasisekimai, kalėjimai, bausmės ir kitos bėdos vargai ir darbai — visa krūvon suėmus rodo, kad jau Vilniaus krašto lietuviai sugebame savo gyvenimu gyventi; kad ir nebūtų mums palankių, vėjų, mes jau plaukiame pirmyn prie savo tautos idealo.

Taip. Velykose vieni kitiems palinkėkime ištvermingai siekti to savo pirmykščio tikslo ir pasiketinkime nuo to kelio niekur nenukrypti.

Kad gi tose Velykų Šventėse visi mes sau Vilniuje pažvelgtume ramiai į akis ir nuoširdžiai galėtume tarti: visi mes plaukiame pakeliui ir visų audrų ir verpetų sukūryje vieni kitiems padėsime ir vieni kitus gelbėsime, nestumsime į bedugnę.

Iš tikrųjų tai būtų linksma diena ir atmintinos Velykos. Gal niekuomet aplink mūsų ąžuolą nesiautė ir neverpetavo taip baisi audra, kaip dabar.

Ąžuolo šakos braška, kaip jūroje laivo sienos, kai balti bangų kamuoliai daužo į šonus ir svaido nuo vieno vandens kalno ant kito.

Ir tuo metu įgudę seni jūrininkai kuo ramiausia laikosi ir būdi, kad laivą sveiką išlaikytų.

Vilniaus lietuvių vadai dabar budėkite! Parodykite, kad gudriausi svetimieji tinklai, painiausia politika ir meškeriojimai mūsų ąžuolo neperskels, jo nenuvers.

Jis vis gražiai žaliuos ir lauks užtekant rytojaus saulutės.

Valio, Velykų sulaukus, tam mūsų laivui, kuris drąsiai plaukia pirmyn. Valio visoms mūsų ąžuolo šakutėms ir laivo jūrininkams, kurie nenuilsta tautos darbą dirbdami.

Valio ir Aleliuja tepaskatina mus visus dirbti tik lietuvių tautai naudingą darbą.

St. Vilnėnas.

Kėlės Kristus, mirtis krito...

Maršalas Fošas.

Kovo 20 d. po ilgos ligos pasimirė Prancūzijos maršalas Ferdinandas Fošas — vokiečių nugalėtojas. Gimė jis 1851 m. Tarbes mieste netoli Pirinėjų. Jau 1870 metais pastojo kariuomenėn savanoriu; tuomet prancūzai kariavo su vokiečiais ir karą pralošė. Po karo Fošas įstojo į aukštąją karo mokyklą ir baigęs jąją užėmė atsakomingas vietas prancūzų kariuomenėje. Didysis karas užklupo jį jau 20 korpuso vadu. Karo pradžioje jis gynė nuo vokiečių šiaurinę Prancūzijos dalį, vėliau pietinę. 1918 m. kovo 18 d. Santarvės valstybės paskyrė jį visų karo jėgų vyriausiu vadu. Atsargus, bet energijos kupinas, jis geležine ranka pastūmėjo santarvininkų kariuomenes pirmyn ir—vokiečių kariuomenės galybė subyrėjo. 1918 m. spalių mėn. jis padiktavo vokiečiams paliaubų sąlygas. Po Versalės taikos pasišalino iš viešojo gyvenimo ir baigė paskutinius gyvenimo metus savo šeimynos tarpe. Mirė, kaip miršta geri katalikai. Visa Prancūzija liūdi, netekusi savo genijaus; kartu su Prancūzija liūdi ir visi, kas pasinaudojo jo nugalėjimo vaisiais. Prancūzai nutarė palaidoti jį Paryžiuje, Invalidų bažnyčioje, kur amžinai ilsis ir Napoleonas I.

Latvių lietuvių susirinkimas Rygoje.

Rygoje buvo sušauktas metinis latvių-lietuvių *Vienybės* susirinkimas. Prie draugijos įsteigta akademinė sekcija, kuri nusistačiusi pakviesti į Rygą Lietuvos operą, leisti raštus apie Lietuvą ir t.t.

Be to, nutarta įsteigti Rygoje biuras, kuris informuotų latvių laikraščius apie Lietuvą. Valdybon išrinkti pp. Vizbaras, Vronevskis, inž. Riteris ir prof. Plakis.

Politinė apžvalga.

Anglijoje prieš parlamento rinkimus, kurie įvyks š. m. geužės m. 30 dieną, atgyja Loyd Georgas. Vis dažniau spauda mini tą liberalų vadą. Šį kartą Loyd Georgas davė atsakymą Anglijos ministeriui Čerčiliui. Buvęs Anglijos politikos vadas Varsalyje Loyd Georgas sakos: jeigu Versalio taikos sutartis būtų buvusi daryta po 10 metų, kai buvo paleistas pirmasis karo šuvis, arba ketvertu ar penketu metų vėliau po karo griuvėsių atstatymo, tai būtų buvęs daug lengvesnis uždavinys, kaip kad buvo Versalyje.

Jis, Loyd Gorogas, turėjęs iš Paryžiaus sugrįžti Anglijon teisintis, kad neinąs prieš prancūzus. Prancūzų norėta visa Pareinė prijungti prie Prancūzijos. To norėjęs pats Fošas. Be to Amerikos prezidentas norėjęs visą Sileziją atiduoti Lenkijai. Anglijai pasisekę del Silezijos pravesti plebiscitas.

Edisberyje kovo m. 21 d. buvo papildomi rinkimai parlamentan. Laimėjo liberalas Ruselis 10.223 balsais prieš konservatorių Palmerą, gavusį 8.931 balsą. Seniau čia buvo laimėjęs konservatorius. Tai rodo, kad Anglijoje pavasario rinkimai gali krypti kiton pusėn.

Naujas Anglijos jūrininkijos atstovas Vokietijai, Danijai, Norvegijai, Švedijai, Lietuvai, Suomijai, Estijai, Latvijai ir Lenkijai nuolat gyvens Berlyne. Anglijos žibalo pirkliai susitarę su Rusijos žibalo pirkiais, brangiau žibalą pardavinėti. Anglijos karaliu Fošo laidotuvėse Paryžiuje pavaduos princas Jurgis.

*

Prancūzų garsusis maršalas Fošas, kurs buvo visų valstybių kariuomenių, kariavusių vakaruose prieš vokiečius, vyriausiuoju vadu, mirė. Ketina jį laidoti labai iškilmingai Paryžiuje, jeigu iš jo testamento nepaaiškėsianti kitokia jo valia. Manoma po dideliu padarų ir pamaldų Paryžiaus katedroje palaidoti jį prie Napoleono I. Nesuskaitomos telegramos iš įvairių šalių skrenda Fošo giminėms, reikšdamos užuojautos.

Belgijos karalius pats atvyko į laidotuves. Sakoma daugybė prakalbų. Laidotuvėse dalyvavo visa prancūzų vyriausybė ir kariuomenės maršolai. Amerikos prezidentas Huveris savo telegramoje pavadino Fošą dideliu tėvynės mylėtoju ir santarvės armijų išgelbėtoju.

*

Vokiečių didieji fabrikai, kuriuose buvo dirbami karo ginklai ir armotos, po karo buvo sutarta panaikinti; uždrausta jiems ginklus dirbti. Pasirodo dabar, kad tie fabirkai, ypač Krupo, daro armotas ir net parduoda anglų armijai. Vokiečių socialistų laikraštis „Rothe Fahne" prieš tai kelia balsą, kad tos armotos daromos karui prieš Rusiją.

Karo atlyginimų klausimas nors iš leto, bet pasistūmėjo pirmyn; prancūzai ir jų draugai reikalauja, kad vokiečiai per 62 metus mokėtų po 1 milijardą 750 milijonų markių kasmet. Vokiečiai sutinką mokėti 37 metus ir pradėti mokėjimus nuo mažesnių sumų ir eiti prie didesnių. Galutinai dalykai paaiškėsią po švenčių.

Vokiečių reichstage iš ilgų atstovų kalbų paaiškėjo, kad karo metu miestų gyventojams nėra galimybės gintis nuo dujų. Vienam Berlynui apginti reikėų 54 milijardų markių ir tai dar apsigynimas būtų netikras. Tai tik rodo, kokių priemonių vokiečiai turi naujam karui.

Atskirtą lenkų koridorium Prūsų kraštą vokiečiai palaiko, duodami lengvatų. Prūsai trejus metus nemokės mokesčių valstybei, ūkininkai gauna nemažų piniginių pašalpų. Labai žiūrima, kad tame krašte išsilaikytų žėmė vokiečių rankose ir ūkiai būtų gerai vedami, 64 milijonai markų paskirta lenkų žemėms išpirkti.

*

Rusijoje tarp Stalino ir Bucharino susitarta. Žymus rusų politikas Čičerinas atsiuntęs Stalinui laišką, kuriame pareiškęs, kad Sovietų Rusijos politikos kryptis užsieniuose turinti pasisekimą. Jis pats pasveikęs ir galįs imtis darbo. Trockis Maskvoje viešai paskelbtas parsidaveliu ir jo vardas nuo miestų gatvių ir įvairių įstaigų nuimamas. Samaroje veikia didelis dujų fabrikas karo tikslams.

Tarp Rusijos ir Rumunijos eina neviešos derybos. Rumunija norinti gauti iš Maskvos savo didelį archyvą, kurį karo metu buvo išvežusi Rusijon. Siekiama ir prekybos sutarties. Per paskutinį 1928 metų pusmetį Rusijoje uždaryta 217 cerkvių, 5 katalikų bažnyčios ir 52 sinagogos.

*

Lenkų piniginė padėtis yra labai sunki. Rinkimų metu daug žadėta lengvatų, dabar mokesčiai reikia didinti. Norėta miestų gyventojams užkraut didesni mokesčiai už butus, dabar vieton to nutarta 100 milijonų paskolos užtraukti. Tai bus tik lašas jūroje. Čechavičiaus byla del išleistų viršaus valstybės pinigų paveikusi labai į Amerikos piniguočius, kurie buvo pradėję savo pinigus Lenkijai skolinti. Jų buvęs atstovas Varšuvoje Dewey jau nebegrįšiąs.

Lenkų ir latvių prekybos sutartis pradės veikti nuo balandžio 1 dienos. Sutartimis apsimainyta Rygoje kovo m. 23 d.

Lenkų susisiekimo klausimai su Lietuva Tautų Lygoje pradėta svarstyti. Lietuvių ir lenkų vyriausybės galėsiančios savo reikalavimus pareikšti. Pirmininkausiąs toje komisijoje portugalas.

*

Italijoje eina perlamento rinkimų kampanija. Kandidatai į atstovus važinėja ir sako prakalbas. Fašistai tikisi surinkti 9 milijonus balsų savo kandidatų sąrašams. Vokiečių kandidatas Adygoj pasakęs labai ramią prakalbą. Lenkai daro priekaištų, kad vokiečiai Lenkijoje kitokio taktikos laikosi. Nesenai dar Varšuvos spauda gyrė Lodzės vokiečius. Matyt, jau užmiršo, Italų popolitikas Grandi išvažiavo į Budapeštą. Vengrioje tai kelionei duodama nemažos reikšmės.

*

Austrijos sostinėje Vienoje gauta žinių iš Belgrado, kad vietos spaudai Pietųslavijos užsienio reikalų ministerio einąs pareigas Kumanudis pareiškęs, jog Pietųslavijos, Rumunijos, Graikijos, Čekoslovakijos ir Lenkijos atstovai susivažiavo Paryžiun ir susitars tautinių mažumų klausimais.

Graikų ministeris Politis po tų pasikalbėjimų parašysiąs memorialą ir paduosiąs Anglijos ministeriui Chamberlainui, kurs Tautų Lygoje birželio mėn. bus tautinių mažumų klausimo referentu, jeigu po Anglijos parlamento rinkimų pasiliktų dar ministeriu.

Taip iš Vienos gauta žinių apie šių metų būsimąjį pravoslavų susirinkimą. Dalyvaus jame Konstantinopolio, Jeruzolimos, Aleksandrijos, Antijochijos Pietųslavijos, Rumunijos, Kipro ir kiti patrirjarkai. Trapezundo ir Bukarešto metropolitai paruoš susivažiavimui programą. Tasai „soboras" svarstysiąs Albanijos ir Lenkijos pravoslavų cerkvių autonomijas, kalendoriaus reformą ir vyskupų celibatą. Vadovausiąs Konstantinopolio patrijarkas. Susirinkimo vieta — Konstantinopolyje arba Atose. Dar neaišku, ar rusai dalyvaus tame susirinkime.

*

Kinijoje vėl neramu. Pinasi Amerikos politika su Anglijos ir Japonijos reikalais. Nankino vyriausybė pareikalavusi, kad generolas Fengas atvyktų į Nankiną. Generolas atsisakęs. Nankiniečiai labai tuo susirūpinę ir galįs kilti vėl naminis karas. Laukiama mušių ties Hankou tarp gen. Fengo ir generolo Čangkaišeko kariuomenių.

*

Afganistane dar nėra valdovo. Amanulos kariuomenė jau pradėjus mušius. Anglai ten nerimsta, kad į Afganistano reikalus kišasi rusai. Kandahare ir Harate jau visiškai valdąs Amanula. Aigipte iš Afganistano pavaldinių susidaręs kariuomenės būriai Amanulai padėti.

*

Meksikoje po didelių vyriausybės kariuomenės pasigyrimų gauta žinių, kad sukilėliams pradėjo sektis. Net žymus vyriausybės kariuomenės vadas generolas perėjęs į sukilelių pusę. Laukiama didesnių mūšių.

Lietuviško atestato 10 m. jubiliejus.

Kovo mėn. 4 d. suėjo dešimts metų nuo dienos, kada lietuvių gimnazija davė pirmuosius lietuviškus atestatus. Tas įvykis buvo Vilniaus I-ojoj vyrų gimnazijoj. Šia proga Kaune buvo suruoštas iškilmingas jo paminėjimas.

Kovo mėn. 4. d. 11 val. ryto studentų bažnyčioje buvo atlaikytos pamaldos už mirusius Vilniaus I-osios vyrų gimnazijos abiturientus: Zigmą Tiškų ir Bronių Šimkevičių.

15 val. „Aušros" berniukų gimnazijoj buvo iškilmingas posėdis, kurį atidarė D. Juška. Gražioje kalboje jis suminėjo kisus tuos vargus ir sunkumus, kurių teko patirti bekuriant lietuvių gimnaziją Vilniuje, ir pabrėžė tos gimnazijos didelę reikšmę ne tik 1919 m. abiturientams ar jų mokytojams, bet ir mūsų tautos kultūros istorijai. Prof. M. Biržiška, buvęs tos istoriškosios gimnazijos direktorius, papasakojo keletą atsiminimų iš gimnazijos kūrimosi laikų ir patiekė abiturientų sąrašą. Iš viso vieneriais metais abiturientų buvo 25. 1919 metais buvo trys laidos: kovo, balandžio ir rugpiūčio mėnesį. Abiturientams atestatai buvo duodami be egzaminų. Dėl to neapsieita be kuriozų: vienas abiturientas gavęs net du (!) atestatu — vieną iš egzaminų, antrą — be egzaminų. Vis dėlto buvusieji gimnazijos auklėtiniai buvusiems savo mokytojams gėdos nedaro: daugumas baigė aukštuosius mokslus ir iškilo į visuomenės viršūnes. Tik vienas liko išgama. Tai — Ant. K.

Pasiųstos sveikinimo telegramos J. E. Respublikos Prezidentui ir p. M. Šikšniui, Vilniaus Vytauto Didžiojo lietuvių gimnazijos direktoriui.

17 val. Karo muziejaus sodely, vėliavos nuleidimo metu, ant paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę uždėtas vainikas ir prisimintas Zigmas Tiškus, žuvęs kovose su lenkais ties Giedraičiais.

19 val. jubiliejaus dalyviai šaulių sąjungos salėje pietus turėjo.

Aleksandre Dumas.

Vilius Tell.

Išvertė P. Gs.

(Tąsa).

Didžiausia atyda Vilius apžiūrėjo visas vilyčias; jis jas ėmė ir dėjo atgal, vieną po kitos, taikė prie savo arbaletos, dėjo ant piršto ir žiūrėjo ar geležinė dalis nepersveria. Pagaliau rado vieną turinčią visus reikalingus privalumus, bet ją radęs jis ilgai nudavė ieškąs tarp kitų, kad tik išlošius laiką.

— Nagi? prabilo Gesleris nekantriaudamas.

— Aš pasiryžęs, valdytojau,—atsakė Vilius, bet leisk man pasimelsti.

— Dar?

— Aiman! Neradęs gailestingumo žmonėse, aš prašau Dievo mielaširdystės! Tas leidžiama ir pasmerktam mirti.

— Melskis.

Vilius atsiklaupė ir rodėsi užsimiršo maldoje.

Tuo metu vaikas buvo rišamas prie medžio; norėta užrišti jam akis, bėt jis atsisakė.

— Nejaugi, nejaugi, – sušuko Vilius pertraukdamas maldą,—jūs neužrišite jam akių?

— Jis nori tave matyti,—rėkavo šauliai.

— O aš nenoriu, kad jis mane matytų! — sušuko Vilius;—aš nenoriu, girdite? be to aš nieko nedarau; jis pasijudins matydamas atšvilpiant vilyčią, ir aš nužudysiu savo vaiką. Valteri, leisk užrišti akis, aš tave prašau ant kelių.

— Gerai,—atsakė vaikas.

— Dėkui,—Valteri,—pratarė Vilius, šluostydamas kaktą ir lyg pamišėlis dairydamasis aplink; — dėkui tau, tu drąsus vaikas.

— Laikytis tėve!—šaukė jam Valteris.

— Gerai, gerai!— atsakė Vilius priklaupdamas ir įtempdamas savo arbaletę. Paskui pasisukęs į Gesleri tarė:

— Valdytojau, dar yra laiko, leisk man išvengti nuodėmės, o tau sąžinės griaužimo. Sakyk, kad visa tai tebuvo, kad mane nubaudus, išbandžius, ir kad dabar, kai pamatei, kiek aš prisikentėjau, man atleidi. Ar ne, valdytojau? Ar gi nepadarysi man malonės? — kalbėjo vilkdamasis ant kelių. — Dangaus vardu, Marijos vardu, šventųjų vardu, malonės, malonės!..

— Negaišiuok, skubėk, Viliau, - atsakė Gesleris, ir saugokis išsemti mano kantrybę: juk jau sutarta! Na, šauly, parodyk savo miklumą.

— Dieve galingas, pasigailėk manęs! — šnabždėjo Vilius pakėlęs akis dangop.

Tada pakėlęs arbaletę, įdėjo jon vilyčią, prispaudė buožę prie peties, iš lėto pakėlė galvą; paskui, pasiekęs reikiamos aukštumos, tas žmogus, tik ką drebėjęs, lygveįo pučiamas lapas, paliko nepajudinamas, lyg iš akmens iškaltas šaulys. Nė mažiausio krustelėjimo, visi sustojo kvėpavę, visų akys buvo įsmeigtos. Vilyčia sušvilpė, nuaidėjo džiaugsmo riksmas: obuolys buvo prismeigtas prie ąžuolo, ir vaikas išliko visai nepaliestas. Vilius norėjo pasikelti, bet pasviro, išmetė savo arbaletę ir netekęs sąmonės išvirto.

Kai Vilius atsipeikėjo, jis jau buvo savo vaiko glėbyje. Tūkstantį kartų jį išbučiavęs, jis pasisuko į valdytoją ir susitiko su jo pykčiu blizgėjusiom akim.

— Ar aš pasielgiau kaip tamsta buvai liepęs? — paklausė.

— Taip, tu esi narsus šaulys. Taigi aš tau dovanoju, kaip buvau žadėjęs, už nepildymą mano įsakymo.

— Ir aš, valdytojau, tau atleidžiu mano tėviškus skausmus!

— Bet mudu turiva dar kitą sąskaitą išlyginti. Tu pagelbėjai Konradui Baumgartenui, kuris yra žmogždys, ir būsi nubaustas, kaip jo sąmokslininkas.

Vilius apsidairė aplink, kaip žmogus, staiga palikęs beprotis.

— Nuveskite jį, vyrai, kalėjiman, — tęsė Gesleris; teismo kelu reikia nubausti už nužudymo išdavimą.

— Nejaugi danguj nebūtų teisybės! — sušuko Vilius ir nesipriešindamas nuėjo kalėjiman.

O vaikas buvo sugrąžintas motynai.

Tuotarpu garsas apie tuos dienos įvykius paplito apylinkės sodžiuose ir sukėlė gyvą nerimą.

Atsikėlimas.

Kristaus iš numirusių atsikėlimas yra didžiausias stebūklas, kurį Dangus yra žmonėms parodęs. Jėzaus Dieviškajai paslantinbei parodyti ir patvirtinti.

Kristus ant kryžiaus buvo miręs. Apaštalas Jonas (19, 33), kurs arti prie kryžiaus stovėjo, rašo: *„Kareiviai, priėję prie Jėzaus ir pamatę, kad jis jau miręs, nelaužė jo blauzdų, tik vienas kareivis atvėrė jam ietimi šoną ir tuojau išėjo kraujo ir vandens"*. Pilotas, norėdamas įsitikinti, ar Kristus yra tikrai miręs, siuntė šimtininką ir tas, patikrinęs, pranešė apie mirtį. Tada Kristaus kūnas buvo atiduotas Arimatejos Juozapui laidoti. Žydai, bijodami, kad mokiniai neišvogtų, prašė sargybos ir ją pastatė prie kapo. Žydų laidotuvių papročiai yra tokie, kad ir gyvą žmogų užkankintų. Be to tiek į grabą buvo įdėta kvepalų, kad sveikas žmogus nuo jų apsvaigtų, gal net numirtų. Daugybė kančių buvo prieš nukryžiavimą. Visa tai krūvon suėmus, mus įtikina, kad Kristus tikrai buvo miręs.

Ir po taip sunkios kančių mirties ir šono perdurimo, Kristus trečią dieną po savo mirties atsikėlė, pasirodė Marijai Magdalenai, pasirodė dviem keleiviams einantiems į Emauso miestelį, pasirodė visiems apaštalams be šv. Tomo, kitą kartą visiems jau su šv. Tomu ir jam liepė paliesti žaizdas, dar pasirodė keliems apaštalams Genezareto paežerėje ir daugiau kaip 500 žmonių miniai. Tie pasirodymai būdavo ne trumpi ir kartojosi per 40 dienų. Apaštalo Tomo abejojimai rodo, kad tie žmonės, kuriems Kristus rodėsi, nebuvo lengvatikiai. Be to apaštalai Kristaus kančios metu buvo išbėgioję, pagauti baimės, o pabendravę su prisikėlusiu Kristumi pasidarė drąsūs, kaip liūtai. Nors daug kitų stebūklų buvo matę, Kristaus atsikėlimu apaštalai labai persiėmė. Atsikėlimo faktas yra tikrai ir jis rodo Dieviškąją Jėzaus Kristaus pasiuntinybę žemėje. Šv. Povilas iš krikščionių uolaus persekiotojo virto Kristaus apaštalu, kai jam tik vienai valandėlei pasirodė Kristus. Apaštalas Povilas taip buvo tikras Kristaus prisikėlimo, kad drąsiai rašo: *„jei Kristus neatsikėlė, tai jūsų tikėjimas yra tuščias, ir jūs dar tebesate savo nuodėmėse* (1 Kor. 15, 17).

Atsikėlė! Toji linksma naujiena skrenda per visą pasaulį ir tūkstančių širdyse kelia šventą džiaugsmą. Nebuvo tuo metu geležinkelių, telegrafų, telefonų ir radio, vis del to uolūs apaštalai, gavę iš Dangaus taip aukštą pasiuntinybę ir linksmą naujieną, pajuto reikalą eiti iš vieno krašto į kitą ir apsakinėti Evangeliją, gerą Kristaus naujieną.

Vargšų bakūžėse, darbininkų užkampėse ir karalių rūmuose girdėti linksmas dangiškas šūkys: Aleliuja.

Džiaugiasi vaikai ir seneliai, vargšai ir turtuoliai, teisingieji ir atgailą darantieji nusidėjėliai. Dievo Sūnus Kristus atsikėlė, kaip buvo sakęs. Jis mums amžinybę ir atsikėlimą pažadėjo ir mes visi atsikelsime amžiams gyventi. Mirtis yra nugalėta. Ji laikinas dalykas. Nugalėtojas yra mūsų visų amžinas Karalius Jėzus Kristus.

Štai delto ir Lietuvoje amžiais skamba Velykų varpai, linksmos giesmės veržiasi iš maldingų krūtinių ir nušvysta visų lietuvių veidai.

Gyvenimo rūpesčiai ir vargai nenuslopina Velykų linksmybės. Kaip saulė pavasarį po žiemos gaivina visą gamtą naujam vasaros gyvenimui, taip kasmet Velykos, atsikėlimo šventė, visiems mums gyvai primena mūsų atsikėlimą amžinybei ir amžiną laimę.

Tegul ji šviečia mūsų tevynei Lietuvai ir visiems mums, kurie giliai tikime ir žinome, kad mūsų Išganytojas yra gyvas.

Katalikas.

Vilniaus archidiecezijos stovis.

Vilniaus arkivyskupijoj šiuo laiku yra 28 dekanatai, kuriuose yra 411 parapijų. Parapijiečių skaičius siekia 1,236,171.

Kunigų visoj archidiecezijoj yra 465, jų tarpe 56 iš kitų diecezijų.

Vyrų vienuolynų yra 11 su 121 vienuoliu. Vienuolynai yra lenkiški, o daugumas jų atsiųsta iš Lenkijos gilumos.

Dabartinis arkivyskupas yra 71-as iš eilės.

Naujų kelių beieškant.

(iš spaudos).

Žymus lenkų publicistas p. Vlad. Studnicki's yra parašęs ilgoką straipsnį apie Lenkijos politiką. Mes iš jo duodame tik ištrauką.

„Lenkų vokiečių antagonizmas yra mums (Lenkams. Red.) labai pavojingas, nes turime reikalą su daug stipresniu kaimynu, aiškiau pasakysime, stipriausia valstybe Europoje. Vokietija turi visus jėgos pradus. Gyventojų skaičiumi yra pusantro karto didesnė už Prancūziją ir du kartu didesnė už Lenkiją. Geležinkelių tinklas, 20 proc. tankesnis už prancūzų ir tris kartus už lenkų, labiausiai išsivysčiusi aviacija, žymiausia chemijos ir mašinų pramonė, mikli administracija,—tai Vokietijos jėgos pradai, ir jie verčia Prancūziją ieškoti susiartinimo kelių su Vokietija. Olandija, Švedija, Norvegija, Šveicarija, Austrija ir Vengrija—tai visa eilė valstybių, kurias laiko savo įtakoje Vokietija".

„Mes (lenkai Red.) pralošėmė ginčą su Lietuva tik todel, kad ji rado paramos iš Vokietijos. Vyriausiu mūsų uždavinių politikos uždaviniu—sušvelninti ir pabaigti nesusipratimus su Vokietija".

Mus labiausiai sujdomino ta vieta, kur straipsnio autorius paliete Lietuvą. Gaila tik, kad savo minties neišvystė plačiau.

* * *

Yra Vilniuje lenkų kalba leidžiamas „šlėktelėms" laikraštis „Życie Ludu", kad juose Lietuvos meilės kibirkštėlę palaikius.

Deja. „Życie Ludu" vis dažniau, vieton pamokinus savo skaitytojus apie gražią Lietuvos praeitį ir dabartį, sieksniniais straipsniais kelia aikštėn lietuvių veikėjų nesutikimus, nori mokinti juos ir net visą lietuvių visuomenę, kaip ji turėtų elgtis.

Skaitai ir stebiesi! Nejaugi nėra tam lietuvių kalba laikraščių? Negerai ir tai, kad tuose rašiniuose pasitaiko asmeniško pobūdžio baksterėjimų. Ne visa gerai buvo seniau ir ne visa blogai yra dabar. Tai tik skonies dalykas.

Daug reikia savimi pasitikėti, kad nenustoti vilties, jog lenkiško laikraščio lietuvių visuomenė greičiau klausys, kaip savo lietuviškųjų laikraščių. Ir kokia nauda iš to „šlėktelėms"? Gali tik pasijuokti ir pasidžiaugti, kad lietuviai taip pat turi nesutikimų.

O jau tokiame laikraštyje išrodinėti, kad žymus lietuvis X yra ne vagis, o kitas žymus lietuvių vadas Y yra neparsidavėlis, arba gretinti „Vilniaus Rytojų" su „Pirmyn" ir pačiam balansuoti viduryje— visai nereikėjo ir nepritiko.

Apie rūkymą.

(Balsas iš Valkinykų padangės)

Paskutiniu metu sodžiuose labai įsivyravęs yra rūkymas. Rūko seni, rūko jaunimas, rūko ir maži vaikai. Šiandieną neatsisako nuo paperoso jau ir kai kurios mergaitės. Ir jos neatmeta sakydamos: „kame čia bloga? kad ir surūkysiu vieną kitą paperosėlį, tai savo proto nesukvailinsiu, ir savo bernelio nenuskriausiu, paėmusi iš jo vieną kitą paperosėlį!"

Bet rūkymas atneša daug nelaimių. Nuo to laiko, kai valdžia uždraudė ūkininkams auginti tabaką ir įvedė jos monopolį, visi privalo pirktis. Kas neišgali nusipirkti, o rūkyti nori, nuolat vaikščioja nuo kiemo į kiemą, žvalgydamiesi, ar gaus kur paperoso galelio nuraminti slogai, kosuliui... Labiausiai įgrįsta taip vadinamieji „dykaniukai"; jie nuolat prašo: „duok užtraukc porą dūmų, numesc". Vienas kitas, nenorėdamas atsakyti, atiduoda sučiulptą paperosą. „Dykaniukas" pastvėręs greičiau traukia; atsargesnis, pirmiau negu rūkyti, atgnybia galiuką.

Bet labai dažnai nėra ko atgnybti, ir jis apsisvilina lūpas. Sodžiuose daugiausia rūko tie, kas užsikrėtęs įvairiomis plaučių ligomis: džiova, kosuliu, bronkitu; tie būtinai turi tabako dar ir atsargai, nes anot jų: „Mane užsmaugtų kosulys, jeigu neturėčiau tabako". Ir „dykaniukas", gavęs iš tokio paperoso galiuką, gauna kartu ir visokių ligų. Ir tikrai, jiems nė neaiškink apie tabako kenksmingumą: jie nenori nė klausyti.

Apsukresni moka išnaudoti kitų įpratimus. Dabar beveik kiekviename didesniame sodžiuje galima užtikti krautuvėlių, kuriose laiko paperosų, tabako, degtukų, saldainių; imdami po penkis skatikų brangiau, jie turi gerą pelną, Tokiose krautuvėse be to galima ir degtinės išmaldauti. Dabar ir piemens visada turi ir rūkyti ir net išsigerti. Bet užtat gūštoje kiaušiniai sudyla, o kai kur ir pusė pudo grūdų šeimininkui išnyksta. Ir atgija mūsų krašte senovės laikų karčemos. Kur jų yra (Daržininkuose, Kuršiuose, Mištūnuose, Čebatoriuose), ten ir jaunimas ištvirkęs, nuolat girtuokliauja ir daužosi vieni kitiems antausius.

Vieną tokių karčemų paminėsiu; ji buvo prieš keturias dešimtis metų Butvidonyse. Ir ko ten nebuvo! Ir paperosų, ir tabako, ir alaus, ir degtinės. Per tą laiką minėto kaimo jaunimas buvo taip labai ištvirkęs, kad ir šiandiena sunku surasti tokį sodžių. Pagaliau jo gyventojai užsikrėtė limpamomis ligo-

Vilius buvo visų mylimas. Jo būdo švelnumas, šeimyninės dorybės, jo užuojauta nelaimingiems, padarė jį artimu lūšnoms ir rūmams. Jo nepaprastas miklumas sužavėjo visus taip, kad jis buvo laikomas nepaprasta esybe. Tokia jau prigimtis puslaukinių žmonių: miklumu verčiami maitintis, jėga gintis, tie privalumai jų sąmonėj pakelia žmogų į pusdievio laipsuj; Herkulis, Tesėjus, Kastoras ir Poluksas irgi tik tuo keliu tepasiekė dangų.

Taigi apie vidūnaktį Gesleris buvo perspėtas, kad galimas susibūrimas, jeigu tik bus duota laiko susiorganizuoti. Gesleris galvojo, kad geriausia priemonė jį įspėti bus pervežti Vilių iš kantono Uri į tvirtovę, priklausančią Austrijos hercogams ir esančią Righi papėdėj, tarp Kusnacho ir Weggis. Betos atsiminus, kad pervežimas bus saugesnis vandens keliu, negu sausžemiu, jis isakė paruošti valtį, ir dar neišaušus, liepė ten atvesti Vilių. Gesleris, šeši kareiviai, kalinys ir trys vairininkai sudarė visą mažo laivo įgulą.

Kai valdytojas atvyko į Flueleną, išvykimo vietą, jis rado savo įsakymus jau įvykdytus. Vilius surištom rankom ir kojom buvo paguldytas laivo dugne; šale jo, kaip nusikaltimo įrodymas, gulėjo baisusis ginklas, kuris, davęs progos parodyti nepaprastą jo miklumą, tiek įvarė baimės Gesleriui. Šauliai sėdėdami ant žemutinių suolų saugojo jį; du jūrininkai, savo vietoj šaly mažo stiebo, buvo pasiruošę ištiesti būres, o pilotas pakraštų laukė atvykstant teisėjo.

— Ar vėjas bus mum pakeleivingas?—paklausė Gesleris.

— Puikus, valdytojau, bent šiuo metu.

— Ir dangus?

— Žada gražią dieną.

— Plaukime negaišdami nė valandėlės.

— Mes pasiruošę.

Gesleris atsisėdo pačiame laivo gale, pilotas atsistojo prie vairo, jūrininkai iškėlė būres, ir valtis lengva ir grakšti kaip gulbė, ėmė šliaužti stikliniu ežero paviršiumi.

Tuotarpu nežiūrint į tylų melsvą ežerą, nežiūrint į žvaigždėtą dangų, nežiūrint į tuos gerus ženklus, buvo kažkas pražutinga tam laive, tyliai skriejusiam vandens paviršiumi. Valdytojas paskendo savo mintyse, kareiviai nenorėjo trukdyti jam svajoti, ir laivininkai, prieš savo norą, liūdnai judėjo sekdami piloto ženklus. Staiga meteorinė šviesa perrėžė erdvę ir, rodės iš dangaus nukrito į ežerą. Laivininkai žvilgterėjo viens į kitą, o pilotas persižegnojo.

— Kas nutiko, šeimininke? — paklausė Geslerls.

— Niekas, niekas ligi šiol, — atsakė senas jurininkas. —Tuotarpu yra sakoma, kad žvaigždė, kuri nukrenta iš dangaus, yra įspėjimas sielos, kuri tau brangi.

— Ar tas įspėjimas bloga ar gera reiškia?

— Hm! — šnabždėjo pilotas, — dangus retai kada varginasi siųsdamas mums gerus įspėjimus. Laimė visad laukiamas svečias.

— Reiškia toji žvaigždė — nelaimės ženklas?

— Yra senų jūrininkų, tikinčių, jog kai panašus įvykis nutinka išplaukiant, geriau yra sugrįžti į pakraštį, jeigu tik yra dar laiko.

— Taip, bet jei būtina keliauti?

— Tada reikia pasitikėti savo sąžine ir pavesti save Dievo globai, — atsakė vairininkas.

Po tų žodžių įsigalėjo visiška tyla, o eldija šliaužė vandens paviršiumi, lyg būtų turėjusi marių paukščio sparnus.

Tuotarpu nuo to laiko, kai buvo pasirodęs meteoras, vairininkas tolydžio dairėsi rytų pusėn, nes iš ten ėjo blogų žinių pranašai. Greitai nebebuvo abejonės del atmosferos pasikeitimo; besiartinant rytui pradėjo blukti žvaigždės danguje, ir rodėsi, tartum, kokia nematoma ranka būtų užtraukusi miglų šydą tarp dangaus ir žemės. Tuoj prieš auštant ėmė pūsti vėjas, melsva ežero spalva pavirto pelenine, ir vanduo, nors vėjo nejudomas, virpėjo, lyg būtų gatavas tuoj užvirti.

— Nuleiskite būres!—suriko pilotas.

Du jūrininkai šoko prie stiebo, bet jie nesuspėjo įvykinti duotą jiems įsakymą, kaip mažos vilnys, putom apvainikuotos, greitai bėgo nuo Brunneno ir rodės einančios pasitikti laivą.

— Vėjas! vėjas!—suriko pilotas.—Visa žemyn!

Bet, ar tai liurbiškumas tų, kuriems tie žodžiai buvo taikomi, ar tai koks nelemtas mazgas

ir trečdalis sodiečių kalbasi savo tarpe lenkiškai. Ten degtinės netrūksta ir šiandieną.

Visa krūvon suėmus ir rimtai pagalvojus, kiek žalos padaro rūkymas, turime sudrebėti, ir rūkymą pamesti. Ypač jūs, „dykaniukai", kurie neturite už ką nusipirkti ir nuolat naudojatės kitų atmatomis, turitė būtinai pasibiaurėti ir mesti rūkymą.

A. Kalibras.

Sveikatos kampelis.

Angliškoji liga (rachitis).

Šia liga serga milijonai žmonių. Ji yra ankštai surišta su blogu maitinimusi kūdikiui dar negimus. Ypač, kad panašiuose atsitikimuose tam maistui dažniausiai trūksta pagrindinių sudėtinių dalių: *baltimų, mineralinių druskų ir vad. vitaminų.* Chiminės vitaminų sudėties mokslas dar nežino, bet kad maiste jų yra ir kad būtinai reikalingi gyvybės palaikymui — tyrimai tai labai gerai parodė. Angliškoji liga priklauso taip pat: nuo ankstaus dirbtino kūdikio maitinimo, motynos pieno trūkumo ar per ankstaus nuo krūties atitraukimo; nuo motynos darbo kūdikio maitinimo laikotarpyje, jei nepakankamas motynos maistas negali padengti organizmo nuostolių darbo laike; nuo netinkamai parinkto atitraukus nuo krūties kūdikiui maisto, ir galų gale nuo kitokių priežasčių, kaip gyvenimas dideliuose miestuose, ankštuose saulės neprieinamuose butuose. Tokiais atsitikimais kūdikis pradeda sirgti angliška liga. Todel ši liga mūsų laikais yra dažniausiai sutinkama. Pasireiškia ji paprastai tarp šešto mėnesio ir antrų metų kūdikio amžiaus. Šitame įtempto augimo metu anglų liga sumažina vaiko organizmo atsparumą, ypač kvėpavimo organų. Tuo aiškinama dažnas šiame amžiuje plaučių uždegimas ir džiova. Kartu su pirmaisiais rachitizmo apsireiškimais, kaip *dideliu prakaitavimu, odos išbalimu, apatija* — mažėja apetitas ir žarnose atsiranda gazai, kurie jas išpučia. Neginčijamu vienok ligos apsireiškimu yra *sulaikymas normalaus kaulų kietėjimo proceso,* kuris apima visus griaučius. Kalkių druskos nesėda numatytu laiku atatinkamuose kaulų sluoksniuose, kremzlės ilgai pasilieka ir gana neganėtinai sukalkėjusios ir todel neretai pasitaiko kaulų *deformacija.* Jeigu, pav. vaikas mėgsta sėdėti, tai nugarkaulis jo susilenkia ir jis būna *kuprotas;* jeigu vaikas vaikščioja, tai jo *kojų kaulai,* nebūdami ganėtinai kieti, *linksta ir jo kojos esti kreivos.*

Vienas paprasčiausių anglų ligos rezultatų vėlesniame amžiuje esti nenormalus dantų išsivystimas, kas svarbiausia, emalijos, kuri dengia dantis. Kaipo to pasakmės dantys trūnija, genda. Emalija dengia ir saugo dantis nuo įvairių kenksmingų reiškinių. Labai plonas jos sluoksnis ar visiška stoka daro dantis beginkliais ypač prieš įvairius užsikrėtimus. Krūminių dantų įdubimai, kurie pirmiausia paprastai pradeda trūnyti, yra pavojingiausios vietos, į kurias reikia kreipti dėmesys.

Nauji tyrimai patvirtino, kad anglų ligos priežastys glūdi neganėtiname maiste, ypač jeigu jame per maža kalkių druskos, arba dažniau gal fosforo, nehigieniškuose butuose (blogas apšvietimas, vėdinimas ir t. t.).

Reiktų dar paminėti, kad rachitis sutinkamas kai kada ir vėlesniame amžiuje, nors, rodos, labai retai. Yra tai „pavėlavęs rachitis", kuris pasireiškia 10 metuose ar net vėliau. Karo laiku rachitizmas pasiekė aukščiausio laipsnio.

Ši paslaptinga liga tik visai nesenai pasisekė gana gerai išaiškinti, o tai ačiū vitaminų atradimui ir bandymams su laboratoriniais gyvuliais, pas kuriuos irgi pasisekė iššaukti rachitizmas.

Vienintelis ir labai geras vaistas — *žuvų tranas.* Tranas reikia duoti netik sergantiems, bet ir vaikams, kuriuos įtariama galėsiant susirgti.

Kai kurie autoriai mini *sviestą ir kiaušinio trinį,* bet toli gražu negali prilygti jie tranui.

Antru vaistu yra *saulės spinduliai* arba *ultrafiolietiniai kvarco lempos spinduliai.* Patirta, kad ultrafioletiniai saulės spinduliai nepereina par stiklą ir todel reikia būti atvirame ore, nes tik tuomet tų spindulių veikimas nesutinka jokių kliūčių ir gali tarnauti kaip gydymo priemonė. Žiemą galimą naudotis ultrafioletiniais kvarco lempos spinduliais.

Reikia atsiminti, kad tranas yra netik geras vaistas anglų ligoje, bet taipogi svarbus, kaipo *pagalbinis* maistas produktas. Vaiko gyvenimas atvirame ore ir prie saulės atliks visa kita.

P. Kunavičius.

Įvairenybės.

Turtai iš jūrų dugno.

„Daily Telegraph" žiniomis iš Vigo, (Ispanijoje) dar prieš metus vienai italų kompanijai buvo suteikta koncesija ieškoti 16 Ispanijos laivyno vadinamo „Sidabriniu Laivu", laivų kurie prieš 200 metų prancūzų ir olandų karo laivynų buvo paskandinti Vigo uoste.

Tos kompanijos administracija skelbia, kad jos nariai tuos laivus jau rado. Jie yra 80 pėdų jūrų gilumoj.

Apskaičiuojama, kad tuos laivuos yra sidabro 10.000.000 svarų sterlingų sumai. Iš viso ispanų karo laivyno laivuos buvo sidabro 20.000.000 svarų sterlingų sumai, bet sidabro dalį ispanams pavyko išgelbėti.

To sidabro netekimas Ispanijai buvo didelis smūgis jos pradėtoj prekyboj su Naujuoju Pasauliu. Tai buvo pirmutinis laivynas, kurs turėjo atplaukti į Ispaniją iš Amerikos.

Einant pasirašyta sutartimi tarp Ispanijos ir italų kompanijos, ispanai gaus išgelbėtų turtų dalį.

Juozas Tysliava.

Ne taip senai viešėjęs Vilniuje poe- Juozas Tysliava skaitė mums savo eiles. Jos sukėlė mūsų tarpe nemaža ginčų: vieni — gyrė, kiti — peikė. Pirmieji antriems rėžė: jūs, girdi, — atsilikėliai, jūs nepakenčiate pažangos. Dabar „Lietuvos Žinios", kurių jokiu būdu negalima įtarti atžagariaiviškume, patalpino tokią Butkų Juzės nuomonę apie Juozą Tysliavą.

Yra tai pasilikėlis, kaip jis pats sakosi, senai išmirusios tautos. Ir užmiršęs tą kalbą, kuria norėtų rašyti. Vargšelis! Tai mėgina lietuvių kalba eiliuoti. Žinoma, išmirusios tautos žmogus, nors ir kreipiasi į lietuvį, dainuoja kaip ir kiekvienam, kurs nuo tikrojo gyvenimo netsilikęs, atrodo „nei velnias, nei gegutė". Nei iš šio, nei iš to jis siūlo lietuviui ir miestų „radijo lakštingalas", ir „ilgą asfaltuotą gatvę", ir „tramvajų girias" (o kur jas dėsi? — Nei malkų, nei gyvuliams kraiko), ir „mašinų ir fabrikų švilpukų koncertų" pasiklausyti, ir orlaiviu lėkt, ir per kino radio savo tėvą danguje pamatyt (ir kuriems biesams tų visų galų reikia?), jis ir karvei „pietums apelsinų, o vakarienei vyno" duotų, jos ragus norįs bučiuoti ir išmokti „šokti ir juokaut". O tas lietuvis, kuriam jis peršasi, atsiprašant, pasakytų jam: „durnius esi per visą pilvą ir tiek". Ar tik ne per daug „pažangiai"?

Mirtis Kazino salėj.

„Dai Telegraph" Paryžiaus korespondentas rašo, kad Rivieros kazino įvyko nepaprastas atsitikimas, kuriuo susidomėjo prancūzų ir kitų kraštų spauda ir visuomenė. Ties kazino stalu sėdėjo vienas lošėjas, kurs ant vieno numerio lošė po 1.000 frankų. Jo numeris laimėjo. Lošėjas tartum, nepastebėjęs savo laimėjimo, paliko savo pinigus ant stalo. Staiga jis rankomis apdengė savo veidą, iš ko kiti suprato, kad jis nebesidomi lošimu. Tas pat numeris laimėjo dar kelius kartus ir priešais laimingąjį lošėją atsirado didele pinigų krūva. Tačiau jis į tai nekreipė jokio dėmeso.

Jo kaimynė, viena moteris, nustebinta tuo lošėjo elgesiu, akyliai į jį pažiūrėjo ir pamatė, kad jis nerodo jokių gyvybės žymių. Jis buvo miręs.

Lošimas pertrauktas ir velionis buvo perkeltas į kitą kambarį. Vėliau paaiškėjo, kad jis išlošė 500.000 frankų, kurių pareikalavo jo žmona. Tačiau kazino administracija atsisakė juos išduoti našlei, tvirtindama, kad lošimas buvo bereguliarinis, nes lošėjas buvo miręs. Velionies našlė tų pinigų ieško teismo keliu. Visi su dideliu susidomėjimu laukia teismo sprendimo

Graži mada.

Teko skaityti lietuvių laikraščiuose tokia žinutė: „Prieš kurį laiką Skirsnemunėje (Raseinių apskr.) buvo gana įsivyravęs blogas įprotis — rūkymas. Žodžiu, visi rūkė. Šiuo laiku, galima pasigirti, silpnybė nugalėta. Nerūko: vietos klebonas, kunigas, mokyklos mokytojai, pašto tarnautojai ir šiaip inteligentai. Reikia pasakyti, kad kai kas iš šių ponų gana gerai „tęsė". Ši nerūkymo mada gana sekmingai plinta ir kaime, ypač jaunuomenei". Tiek lietuvos laikraštis. Mes iš savo pusės linkime geriausio pasisekimo šiai madai ir Rytų Lietuvoje.

— Anglijos darbininkų vadas Makdonaldas yra pasakęs priešrinkimų kalbą, kurioje pažymėjo, kad darbininkams laimėjus rinkimus jis liktų tik ministerių pirmininkų ir visas jėgas nukreiptų bedarbės priežasčių pašalinimui. Pasak jo, Anglija dabar daugiau turi rūpintis savo vidaus gyvenimu, negu užsienių politika, ir todel jis, būdamos vyriausybės priešakyje, užsienių politką vesti atiduotą į kito žmogaus rankas.

— Alpiuose tirpstant ir slenkantsniegui prakiuro žemė; spraga labai didelė ir nesimato jos dugno; iš spragos eina 27° C. šiltas oras.

sukliudė išpildyti veiksmą, vėjas pasiekė laivą pirma nė būrės buvo nuleistos. Užkluptas, laivas sudrebėjo kaip arklys, užgirdęs bliuvojant liūtą, paskui rodės, išsilenkė, kaip jis; pagaliau pasisukė prieš save, lyg norėdamas išvengti tokio galingo priešininko glėbio; bet ta akimirka jis atstatė savo šonus neprieteliui.

Būrės išsitempė lyg atsiverdamos, vairas palinko apsiversdamas. Ta akimirka, vairininkas peiliu perkirto virves, kurios laikė būres; valandėlę jos plevesavo, lyg vėliava stiebo viršūnėj, kur dar buvo užkliuvusios; pagaliau visi ryšiai sutrūko, ir jos, turtum, paukštis pakilo aukštyn, ir laivas, vėjui atšlijus, vėl lygsvarą atgavo. Tuo metu pasirodė pirmi aušros spinduliai. Pilotas atsistojo prie savo vairo.

— Tikrai, vairininke, — prabilo Gesleris, nujautimas pildosi ir veikiai bręsta.

— Taip, taip. Dievo burna retai kada sumeluoja, ir nepriseina šaipytis iš jos spėjimų.

— Kaip manai, ar mes jau atsikratėm vėjo, ar tas buvo pranašas dar baisesnės vėtros?

— Kartais atsitinka kad erdvės ir vandenų dvasios neudojasi saulės nebuvimu panašiom šventėm be Viešpaties leidimo, ir tada, švystelėjus pirmam dienos spinduliui, nutilsta vėjai kartu pasitraukdami su tamsybėmis. Bet, dažniausia, Dievo balsas liepia vėtrai pūsti. Tada ji parodo visą savo galybę ir vargas tam, prieš kurį ji buvo siųsta!

— Tikiuos neužmirši, kad dalykas eina apie tavo gyvastį, o tuo pačiu ir apie mano.

— Taip, taip, valdytojau, aš žinau, kad mes visi esame lygūs, mirties valandoje, bet Dievas visagalis: Jis baudžia kurį nori, ir išgelbsti, ką nori. Jis apaštalui liepė eiti per vilnis, ir tas ėjo lyg sausžemiu. Ir tamstos kalinys, surištas ir surakintas, gali viltimi išsigelbėsiąs, jeigu tik jis yra Viešpaties malonėj labiau, nei kuris laisvas žmogus, kuris būtų jo nemalonėj... Irkluok, irkluok, Pranai, kad pakreiptumėm pryšakį prieš vėją, nes štai jis vėl grįžta prieš mus.

Iš tikrųjų, vilnys dar didesnės ir labiau putotos, negu pirmosios, bego grasindamos ir, nors laivas davėsi kuomažiausia kibti, vėjas, sekdamas paskui jas, laivą pakreipė atgal tokiu pat greitumu, kaip tuos plokščius akmenėlius, kuriuos vaikai svaido vandens paviršiumi.

— Bet, — sušuko Gesleris pradėdamas suprasti pavojų, — jeigu vėjas neleidžia mums vykti į Brumenną, tai jis turi būti mums pakeleivingas grįšti į Altorą?

— Taip, taip, aš jau galvojau apie tai, — atsiliepė pilotas, ir štai del ko keletą sykių dairiausi į tą pusę. Bet žvilgterk į dangų, valdytojau, matai debesis kurie bėga tarp Dodibergo ir Titlio: jie eina nuo Saint-Gothardo Reusso kryptimi; ši srovė priešinga tai, kuri kilnoja tas vilnis ir tučtuojau jos susitiks.

— Ir tada?

— Tada tegu Dievas pagalvoja apie mus, arba mes galvokime apie Jį.

Vairininko pranašavimas netruko išsipildyti. Abi vėtros siausdamos priešpriešais pagaliau susisusitiko. Žybtelėjo žaibas ir baisus griausmas paskelbė prasidėjusią kovą.

Ežeras negaišuodamas pritapo prie gamtos pradų, sukrėto: jo vilnys, priešingų vėjų stumdomos, pakilo, lyg marių dugne esančio vulkano užvirintos, ir laivas atrodė joms nebesvėrė daugiau kaip gniūžtas putų baluojančių jų viršūnėj.

— Esam mirties pavojuj, — tarė pilotas, kurie nieko nedirbate — melskitės.

— Ką tu sakai, nelaimės pranašp? — suriko Gesleris, — ir kodel tu mus ankščiau neįspėjai?..

— Iš pirmųjų ženklų, kuriuos Dievas man parodė, aš tai paskelbiau, bet tamsta nepanorėjai klausyti.

— Reikėjo prieš mano norą pasukti atgal.

— Aš tariaus privaląs klausyti tamstos, kaip tamsta privalai klausyti imperatoriaus, o imperatorius Dievo.

Tą akimirką įsiutusi vilnis sudūžo į laivo šonus, persirisdama per jį ir užliedama vandeniu.

— Į darbą, vyrai! suriko pilotas; išpilkite į ežerą vandenį, kuriuo jis mus siuptelėjo, nes kitaip tuoj nugrimsime. Greit! greit!.. tuoj kita vilnis luš ir nors neišvengiama mirtis, vis tik žmogus privalo kovoti su ja.

(B. d.)

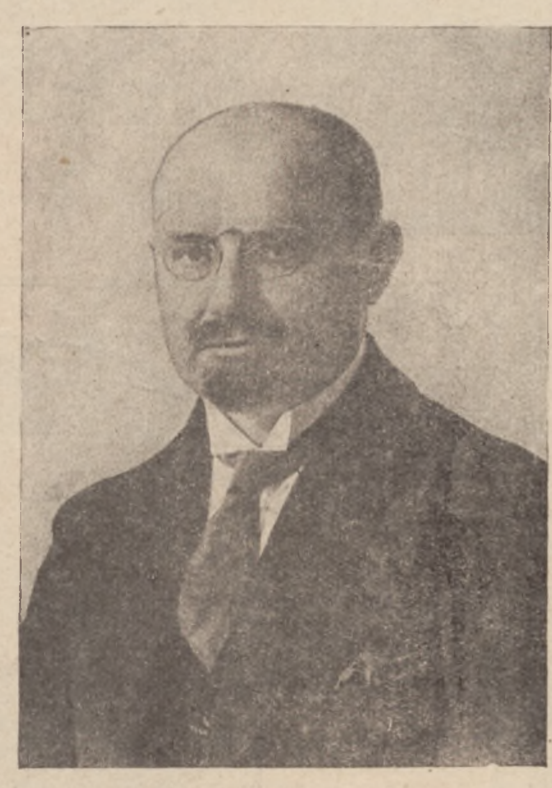
VILNIAUS RYTOJUS

ILIUSTRUOTAS VELYKŲ PRIEDAS.

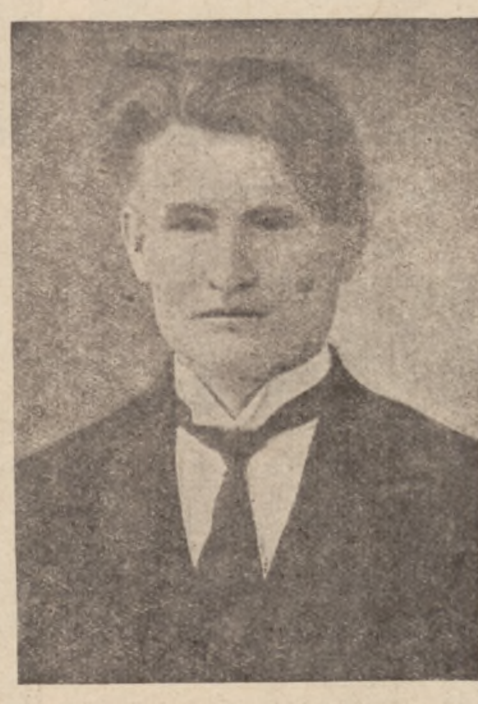

A. Smetona.

(Pirmutinis ir dabartinis Lietuvos prezidentas)

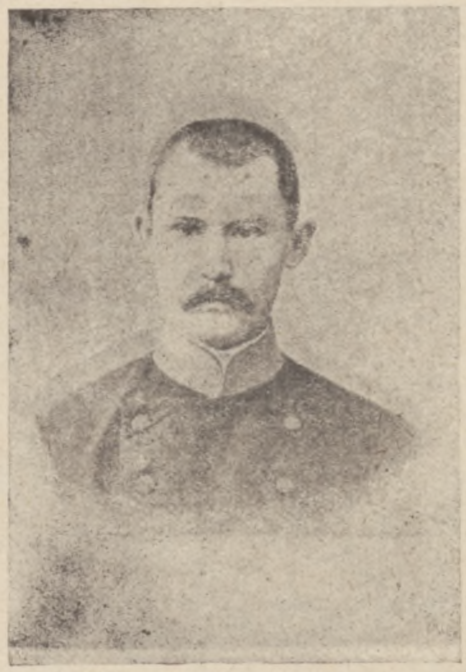
A. Stulginskis
(antras prezidentas).

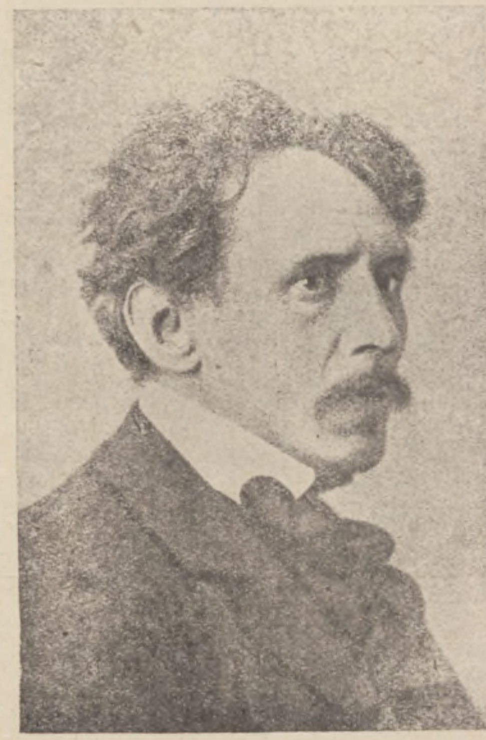

D-ras K. Grinius
(trečias prezidentas).

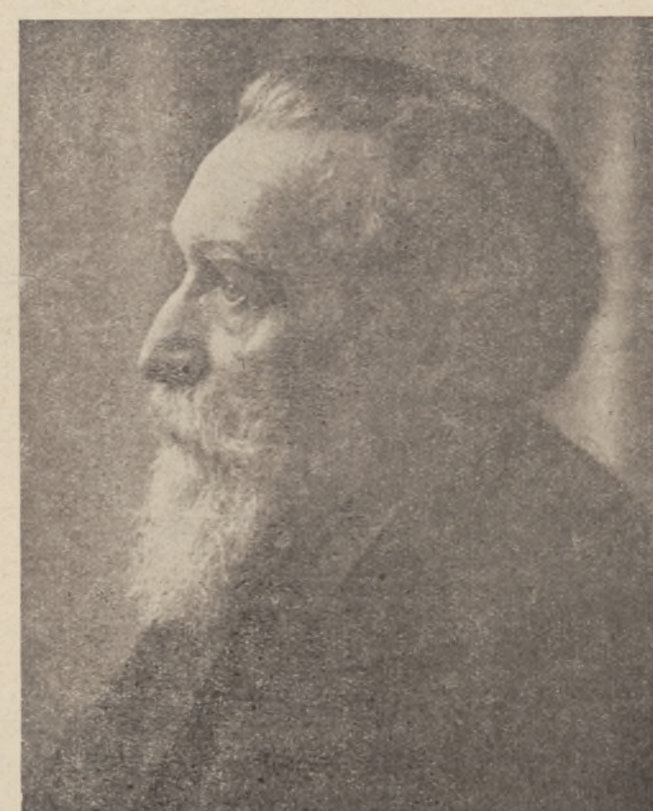
MŪSŲ PRAEITIES VEIKĖJAI.

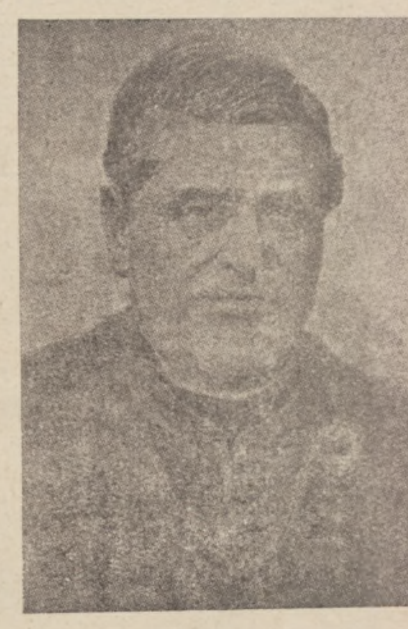

D-ras Vincas KUDIRKA

PRANAS VAIČAITIS
(„Kur bakužė samanota“ autorius).

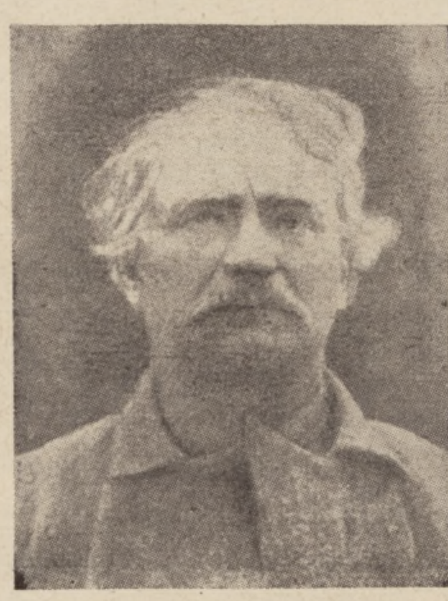

M. K. ČIURLIONIS.

Vysk. Motiejus VALANČIAUSKAS.

D-ras Jonas BASANAVIČIUS.

Vysk. Antanas BARANAUSKAS
(„Anykščių Šilelio“ autorius).

Povylas VIŠINSKIS.

Jurgis BIELIAKAS.
Vienas žymiausių knygnešių.

Kun. Juozas AMBROŽEVIČIUS.

LIETUVOS BAŽNYČIOS

KRAŽIAI. Rusų carų valdžia (1893 m.) norėjo ją paversti į cerkvę. Lietuviai, kaip vienas, stojo ginti ir — apgynė. Daug lietuvių kraujo kazokai tuomet praliejo.

ZAPYŠKIO seniausia Lietuvos baznyčia, dar Vytauto Didžiojo pastatyta.

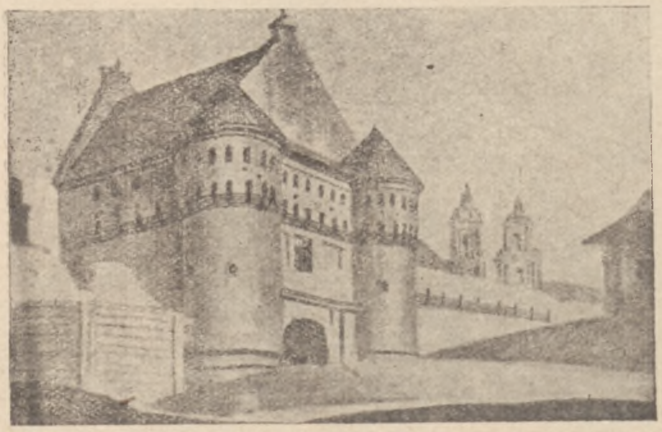
VILNIUS. Šv Onos bažnyčia. Ją pastatydino Vytauto Didžiojo žmona. Tai viena gražiausiu bažnyčių Lietuvoje (gotiko stilius).

GERVĖČIAI. Bažnyčia, kurioje dažnai lenkininkų keliami smurtai prieš lietuvių kalbą pamaldas.

IŠ MŪSŲ PRAEITIES

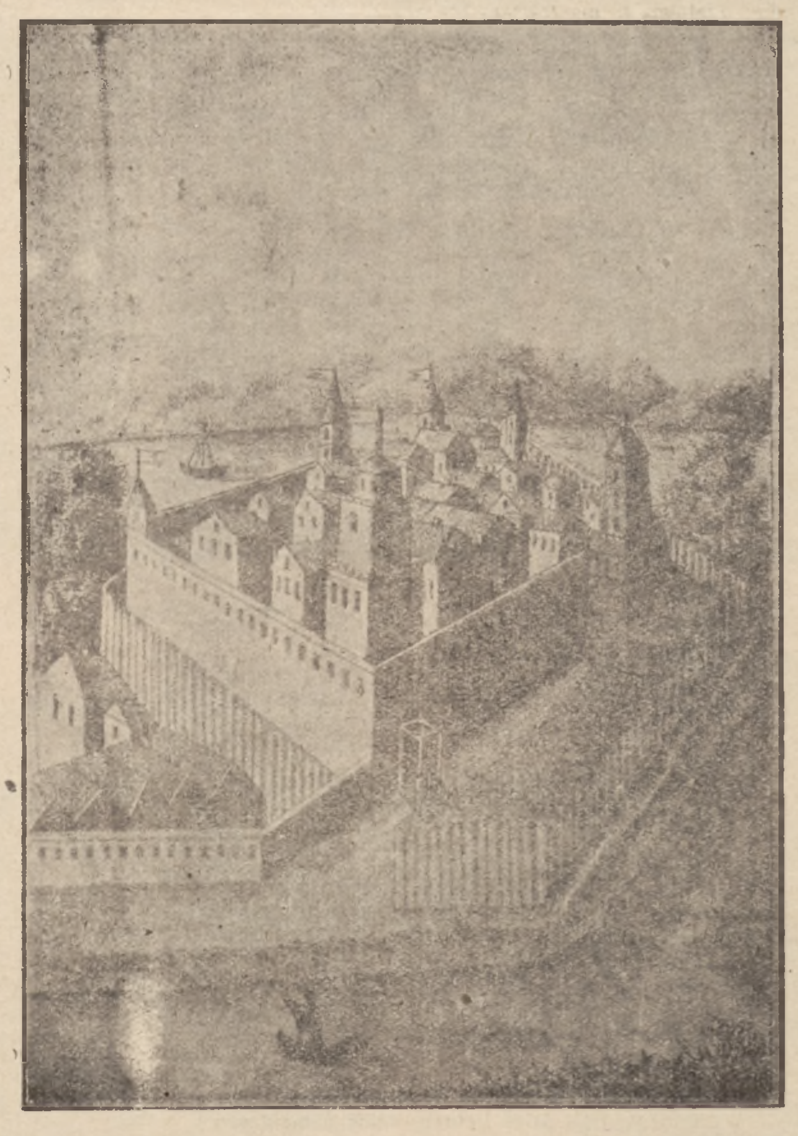
VILNIUS

Senieji Subačiaus vartai Vilniuje.

Senovėje žmonės neturėjo tokių ginklų ir nebuvo sugalvoję tokių ardomųjų priemonių, kokias turi ir vartoja dabar. Todel tuomet ir apsigynimo vietas statydavo kitokias, negu dabar. Senovėje visiškai pakakdavo apsupti miestas stora aukšta mūro siena ir giliais grioviais, kad priešas negalėtų įsiveržti miestan.

Ir mūsų Vilnius senovėje buvo apsuptas stora aukšta mūro siena; jos likučius galima rasti dar ir dabar keliose vietose (prie Aušros vartų, Subačiaus gatvės). Toje sienoje buvo įtaisyti vartai su bokštais, kur nuolat budėjo sargyba. Tokius vartus mes ir matome šiame paveikslėlyje.

Kauno pilis, kurią dažnai puldavo kryžiuočiai (senovėje).

GEDIMINAS.

Gediminas.

Gediminas — tikrasis Lietuvos galybės įkūrėjas. Jis nugalėjo visus jos priešus, ir šalį sutvarkė, atstatė ir pagražino. Gediminas buvo šviesus valdovas: jis išsiuntinėjo į Europą raštus, kviesdamasis pirklių, amatninkų ir gerų žemdirbių; iš ateivių lietuviai išmoko geriau kariauti, žemę dirbti ir įvairių naujų amatų. Jų tai padedamas Gediminas pastatė prie didelio ežero Trakų pilį, Vilnių ir daug mažesnių miestų.

Mirė Gediminas 1341 m. prie Veliuonos pilies, sužeistas paraku šaujamu ginklu, kuris nesenai tuomet buvo išrastas.

Gediminas paima Kijevo pilį.

VILNIUS.

Senoji Vilniaus pilis, kurioje gyveno Didieji Lietuvos Kunigaikščiai.

(Iš Šatrijos Raganos).

Kunigaikštis Gediminas tarė:

—Nuostabų sapną aš sapnavau šią naktį! Rodėsi man, jog ant kalno stovėjo didelis geležinis vilkas. Taip baisiai jis kaukė, lyg jo viduje šimtas kitų vilkų būtų tupėję. Kas žino, ką tas sapnas gali reikšti?

Niekas negalėjo įspėti. Bet kunigaikštis būtinai užsispyrė sužinoti, ką reiškia tas nuostabusis sapnas. Netoli nuo kalno miške stovėjo Perkūno žynynas.. Prie to žynyno gyveno vyriausias lietuvių kunigas, vadinamasis krivių krivaitis. Lietuviai jį labai gerbė: ką jis pasakydavo, tat buvo laikoma šventa. Ir Gediminas sumanė nujoti, jį paprašyti, kad išaiškintų sapną. Krivių krivaitis, išklausęs, pagalvojo valandėlę, paskui taip pasakė:

— Šviesiausias kunigaikšti! Tavo sapnas štai ką reiškia: tas geležinis vilkas tai bus miestas, kurį tu pastatydinsi ant to kalno. Tas miestas bus tvirtas, kaip geležis. Nors mūsų priešai užpuldinės jį, norėdami sugriauti ir suardyti, bet nieko nepadarys: jis visada stovės ir apgins mūsų tėvynę nuo priešų. O tie vilkai, kurie kaukė geležinio vilko viduje, tai bus galingi to miesto vyrai. Garsas apie jų protą ir galią skambės plačiai visame pasaulyje, kaip tų vilkų kaukimas.

Ir Gediminas pastatė pilį ir pavadino ją *Vilnius*.

Vilniaus įkūrimas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino laikais.

IŠ LIETUVIŲ PROVINCIJOS

Kun. PRANAS ČAGLYS,
Marcinkonių klebonas, švietimo veikėjas.

Raškutėnų „Ūkio Ratelio" ir Sv. Kaz. d-jos skyriaus valdyba.

„Ryto" skyriaus Adutiškyje dūdų orkestras.

MŪSŲ JAUNIMAS

Vėlinių dieną Vilniaus jaunimas eina aplankyti lietuvių didvyrių kapų Rasų kapinėse.

Provincijos lietuvių jaunimo kuopelė.

Vilniaus lietuvių skautų vadai.

KAUNAS.

KAUNAS, laikinoji Lietuvos sostinė.

Kaunas — laikinoji N. Lietuvos sostinė. Čia susispietęs yra visas valstybės aparatas; čia pramonės ir prekybos centras. Seniau tai vidutinio didumo gubernės miestas. Įsikūrus N. Lietuvai, pasikeitė ir Kaunas: išaugo daug gražiausių namų, susitvarkė gatvės, pasipuošė gyventojai. Gyventojų skaičius siekia 100 tūkstančių. Seniau visur skambėjo rusų kalba; dabar girdi vien lietuvių, o rusų ir lenkų tenka paieškoti tik kur-ne-kur.

Paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę Kaune, pastatytas iš akmenų, surinktų Lietuvos valstybės sienose. Prie šio paminklo kas rytą ir vakarą Lietuvos armijos invalidai kūrena ugnį, iškeldami ir nuleisdami valstybės veliavą Karo muziejuj. Taip pat prie šio paminklo šiemet buvo sutikti Nauji Metai, kur dalyvavo apie 3000 žmonių minia.

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius Julius Navikas. „RUCH" spaustuvė, Totorių g-vė 6.

ŪKIO SKYRIUS.

Pašarinės žolės.

Baltieji dobilai

(Trifolium repens).

Baltieji dobilai mažesni už raudonuosius, stiebas plonas, rėpliojantis; maži balti žiedeliai — kaip ir raudonųjų dobilų — surinkti į gelveles; žiedų galvelės mažesnės, negu raudonųjų dobilų. Baltieji dobilai išbūna ilgiau, negu raudonieji dobilai. Baltųjų dobilų šienas būna labai geras ir maistingas. Tačiau jie duoda tiktai vieną piūtį ir tai nelabai didelę, todel vienų baltųjų dobilų retai kas sėja, bet dažniausia juos maišo su kiomtis pašarinėmis žolėmis. Baltieji dobilai ypač tinka sėti į ganyklas. Be to, atnaujinant pievas visuomet maišoma ir baltųjų dobilų.

Baltieji dobilai užauga ir kraštuose su šaltesniu klimatu, nes jie šalčių mažiau bijo, negu raudonieji dobilai. Geriausia jiems tinka vidutinio drėgnumo klimatas, norint ir sausumas geriau pakenčia, negu raudonieji dobilai.

Baltieji dobilai gerai auga kaip lengvose smiltinėse, taip lyginai sunkiose, net durpinėse dirvose. Perdaug šlapios dirvos baltiesiems dobilams netinka, nes tokiose jie nekuomet gerai nenusiduoda. Be to, baltieji dobilai gali gerai nusiduoti net tokiose dirvose, kur dirbamasis sluoksnis negilus.

Baltuosius dobilus dažniausia sėja mišinyje su raudonaisiais dobilais ir kitomis pašarinėmis žolėmis į bet kuriuos javus. Sėja taip pat kaip ir raudonuosius dobilus. Baltieji dobilai gali būti grąžinami į tą pačią vietą į 3—4 metus.

Švediniai dobilai

(Trifolium hybridum).

Švediniai dobilai pas mus dar labai mažai žinomi augalai, nes jų beveik niekas pas mus nesėja. Švedinių dobilų žiedeliai rausvai balti, surinkti į galveles; žiedų galvelės didesnės, negu baltųjų dobilų.

Švediniai dobilai šalčių nebijo ir žiemos metu neišsala. Švediniai dobilai geriausia sėti į drėgnesnes dirvas, kur raudonieji dobilai neauga. Sausumos šie dobilai nepakenčia.

Švediniai dobilai geriausia auga molinėje dirvoje, ypač prie margelio. Gali jie gerai užaugti net durpinėje (torfo) dirvoje, kur raudonieji dobilai beveik nekuomet gerai nenusiduoda. Be to, šie dobilai gali gerai nusiduoti ir negilioj dirvoj, su sąlyga, jei dirva bus užtenkamai drėgna. Sausose smiltinėse dirvose švediniai dobilai blogai auga, todel į tokias dirvos jų geriausia nesėti. Taisant pievas arba užvedant ganyklas, naudinga primaišyti ir švedinių dobilų.

Švediniai dobilai išbūna 4—5 metus. Kas metai jie duoda tiktai vieną piūtį, o rudenyje dar gerą ganyklą. Sėjamainoje švediniams dobilams skiriama ta pati vieta, kaip ir raudoniesiems dobilams. Į tą pačią vietą švedinius dobilus galima grąžinti į 3—4 metus.

Dirvos išdirbimas ir sėjimas tokie pat, kaip ir raudonųjų dobilų. Šėnauti šiuos dobilus reikia tada, kai jie visiškai sužydi.

Dvigalviai

(Anthyllis vulneraria).

Dvigalvius vadina dar geltonaisiais dobilais. Tai yra dvimetis augalas. Išsyk auga paliai žemę ir tik prieš žydėjimą auga smarkiau į aukštį. Stiebas jų būna nuo 30 ligi 60 cm. aukštumo. Žiedai geltoni, po dvi galveles krūvoje, todel ir tapo pavadinti dvigalviais.

Dvigalviai geriausia auga lengvose prie molio ir lengvose smėlinėse dirvose, kuriose yra vopnos ir kurių podirvis praleidžia vandenį. Neauga gerai tiktai lekiamajam smėlyje ir perdaug šlapiose vietose. Kadangi dvigalviai turi ilgas ir stiprias šaknis, tai juos sėja pylimų sustiprinimui.

Dvigalvius sėja į tuos pačius javus, kaip ir raudonuosius dobilus. Ton pačion vieton juos galima grąžinti į 4—5 metus. Dirvos įdirbimas, trešimas ir sėja tokie pat, kaip ir raudonųjų dobilų. Sėjant rankomis išeina sėklos į ha nuo 15 ligi 24 kg. Pasėjus reikia lengvomis akėčiomis jakėti.

Po dvigalvių visi augalai geriau užauga, kaip ir po raudonųjų dobilų.

Garždienis

(Lotus).

Garždienio yra žinomos dvi rūsys, būtent: *garždienis paprastasis* (Lotus corniculatus) ir *garždienis pelkinis* (Lotus uliginosus).

Garždienis paprastasis stiebą turi stačią, 10 — 15 cm. aukštumo. Žiedai geltoni, po penkis surinkti į galveles. Ankštelė daugiasėklė. Šalčių nesibijo, gerai pakenčia ir sausumą. Geriausia auga kalnuotose šalyse, drėgname klimate. Auga bet kokioje dirvoje. Kalnuose, akmenuotose dirvose, kur dobilai neauga, tai sėja garždienį paprastąjį.

Garždienio paprastojo sėkla gana brangi, todel į ją primaišo pigesnių sėklų, pavyzdžiui garždienio pelkinio, arba net garstyčių. Todel jo sėklos galima pirkti tiktai iš rimtų firmų. Sėjant rankomis, jo sėklos į ha išeina 12—20 kg.

Garždienis paprastasis turi ilgą šaknį ir įsišaknyja giliai. Pasėtas pavasarį, jau tais pačiais metais žydi liepos mėnesį. Tinka pievoms ir ganykloms. Pasėtas vienas, didžiausią derlių duoda tiktai ketvirtais metais.

Garždienis pelkinis užauga nuo 60 ligi 90 cm. aukštumo, stiebas dažniausia tuščiaviduris, turi požeminį stiebą. Žiedai raudono šešėlio geltonos spalvos, po 4 — 15 žiedelių surinkti į galveles. Tinka drėgnoms pievoms, nusausintoms pelkėms ir durpynams (torfui). Šalčius pakenčia gerai. Pasėtas pavasari, jau tais pačiais metais žydi liepos mėn. Daugiausia vartoja įsėjimui į pievas ir ganyklas. Skyrium į dirvasnė sėja.

Seradelė

(Ornithopus sativus).

Seradelė—vienametė žolė, su plunksnėtais lapais ir rausvais žiedeliais. Pašarą duoda skanų ir gerą, kuriame nebūna karčiųjų medžiagų, todel ją noriai ėda galvijai. Pasėta seradelė išsyk auga labai išlėto, todel ją dažnai sėja į rugius. Tiktai nukirtus rugius ji pradeda smarkiau augti ir esant geroms sąlygoms ligi rudens duoda gana tankią žolę.

Seradelę vartoja arba kaipo žaliąjį pašarą gyvuliams, arba džiovina šienui. Gali ją ir rauginti.

Jei seradelę sėja į rugius, tai ypatingos vietos sėjamainoj jai nereikia. Tokiuose atsikimuose gauname dvejopą naudą: suvalome rugius ir gauname dar geros seradelės žolės.

Tačiau sėti seradelę į rugius ne visuomet būna gera. Dažniau ji nusiduo da savarankiai pasėta vasarojaus lauke. Tada būna daug stipresni augalai ir daug geresnės duoda šieno piūtis, ypač daugiau duoda sėklos, kuri anksčiau nonoksta.

Seradelės sėklos į ha išeiną 32 40 kg. Jei užsiauginti savo ūkyje, tai sėkla apsieina pigiai. Todel sėja seradelės apsieina daug pigiau, negu dobilų ir net pašarinių vikių. Sėklos pigumas ir nelepumas, nes seradelė auga ne liesose smėlio dirvose, daro ją labai naudingu augalu, ypač prie smėlio dirvų.

Iš vieno ha seradelė duoda ligi 1000 pūdų žalios žolės. Jej tą žolę paversime šienu, tai gausime apie 200 pūdų labai gero ir maistingo šieno iš 1 ha.

Ligi šiolei pas mus seradelės sėja labai mažai. Tuo tarpu prie liesų smėlio dirvų seradelė yra nepakeičiamas augalas ir reikia palinkėti, kad ši taip naudinga pašarinė žolė kuolabiausia praplistų mūsų krašte.

Mūsų ūkininkai dažnai nusiskundžia, kad maža turi pašaro. Jei daugiau sėtų seradelės, tai ir pašaro daugiau turėtų ir tai pašaro labai gero. Taigi, pamėginkite daugiau sėti seradelės, o ištikrųjų nesigailėsite.

Esparcetas

(Onobrychis sativa).

Esparcetas yra daugmetė žolė. Lapai plunksnėti, žiedai raudoni, surinkti į pailgą galvelę arba kekutę. Vaisiai vienasėkliai, su šiurkščiu lukštu.

Esparcetas yra labai naudinga žolė, nes duoda gerą ir sveiką pašarą. Esparcetas geriausia nusiduoda dirvose, kuriose yra kalkių. Esparcetas duoda tiktai vieną gerą piūtį. Tiesa, Vakarų Europoj esparcetą šienauja du ir net tris kartus, bet mūsų sąlygose tai yra negalimas dalykas. Nuėmus pirmąją, labai gerą piūtį, esparcetas atauga labai išlėto ir užaugina beveik vien lapus, kuriuos galima nuganyti galvijais.

Dažnai esparcetą laiko 2 — 4 metus ir tada jam lengva paskirti vieta sėjamainoje, sėjant jį į bet kuriuos javus arba stačiai vieną.

Geriausia esparcetą sėti po kurių nors kaupiamųjų augalų, nes tada jis geriau sudygsta ir nepakenkia taip piktžolės. Prieš sėjimą esparceto sėklą dažnai mirkina. Į ha išeina nuo 96 ligi 192 kg. sausos esparceto sėklos.

Jei esparcetas sėjama į neapvalytą gerai nuo piktžolių dirvą, tai tada jis geriau sėti rėdine mašinėle. Mat, tada kur kas lengviau vesti kova su piktžolėmis.

Esparcetas duoda daug sėklos — ligi 1.600 iš ha. Tačiau jo sėkla ne kartu nunoksta, nes žydi ne vienu laiku, pradedant nuo galvelės apačios. Tam pačiam augale galima rasti: nunokusias, jau visiškai pilkas sėklas, jaunas sėklas ir visiškai dar žalias ir ką tik sužydusius žiedus. Jei sėklinius augalus nupiauja visus kartu, tai iškūlus gauuasi labai marga sėkla. Daug geresnė gaunasi sėkla, kuomet ją nurenka rankomis.

Vikiai.

In ankštinių augalų negalima dar nepaminėti vikių, kurių pas mus vietomis sėja tiek žaliajam pašarui, tiek džiovinimui žiemai. Vikių atskiriama šios dvi rūšys: paprastieji *pašariniai vikiai* (Vicia sativa) ir *žieminiai vikiai* (Vicia villosa). Labiau pas mus praplitę pirmieji vikiai, kuriuos paprastai sėja mišinyje su avižomis kaipo vikių-avižų mišinį.

Vikius pas mus sėja dažniausia į pūdymą, o po jų paskut žieminius rugius. Geriausia vikiai nusiduoda prie molio dirvose, nors dažnai jie užauga gerai ir nusausintoje durpinėje dirvoje. Sausose dirvose vikiai auga silpnai, todel į tokias dirvas, o taipo gi į smėlines vikių geriausia nesėti.

Dirvos prirengimas vikiams paprastas, koks atliekama pūdymo prirengimui. Jei dirva kriečiama mėšlu, tai stengiamasi išvežti mėšlas iš rudens, žiemą arba anksti pavasarį, kad prie pirmos progos jį įškračius tr aparus.

Į vieną ha ima nuo 96 ligi 144 kg. vikių ir nuo 48 ligi 96 kg. avižų. Jei sėklai imama daugiau vikių, tai gaunama maistingesnis pašaras, kuriame daugiau būna baltymų. Bet tokius vikius daug sunkiau išdžiovinti, ypač be ožių, ir bedžiovinant sunku išvengti, kad nenubirėtų daug vikių lapelių. Jei sėjant vikius daugiau imama avižų, tai pašaras būna labiau šiaudėtas, ypač jei susivėlinama su šienavimu.

Vikius sėja rankomis arba mašinomis ir sėklą gerai jakėja. Kad sulyginus dirvą ir tuo palengvinus šienavimą, o taipogi, kad pagreitinus sėklos dygimą, vikių sėklą kai kada privoluoja ligiu arba rintuotu valu.

Esant geriems orams vikiai greit sudygsta ir kliudo augti piktžolėms. Todel po vikių visuomet dirvoje mažiau būna piktžolių, nes jie piktžoles užstelbia.

Vikius piauja tada, kai jie pilnai sužydi. Vikiai džiūsta labai iš lėto, kai kada net ištisą mėnesį. Kad pagreitinus vikių džiovimą, geriausia juos džiovinti ant ožių. Kad dirvą galima būtų tuojau apdirbinėti, tai ožius stato šale dirvos (vikienos). Vikiai gali duoti 206—400 pūdų gero šieno iš vieno ha. Kadangi toks gana maistingo pašaro kiekis galima gauti be jokios žalos rugiams, iš to galima suprasti, kaip naudinga sėti vikių ypač ten, kur jiems atatinkama dirva.

Žieminiai vikiai. (Vicia villosa) taip pat verti paminėjimo. Šių vikių labai maža kas pas mus sėja, bet jie nusiduoda ne tik pietų kraštuose, bet labiau į šiaurę. Šiuos vikius paprastai sėja mišinyje su žieminiais rugiais. Maišo juos arba po lygiai, po 80 — 96 kg. vikių ir rugių, arba ima 128 kg. vikių ir 64 kg. rugių. Jeigu mišinys pasėjama kartu, tai kadangi rugiai greičiau sudygsta, tai jie bent kiek užstelbia vikius. Todel labiau į šiaurę pataria pirma pasėti vikius ir kada jie jau sudygsta, tada jau sėti vikius.

Panašus žieminių vikių ir rugių mišinys duoda ligi 4.800 kg. gero šieno iš ha. Jei tokį mišinį nušienauti pradžioje žydėjimo, tai jis dar gali atželti. Tokiam atsitikime iš mišinio gaunama tais pačiais metais dar antra piūtis.

Sėklos žieminiai vikiai duoda maža, ne daugiau kaip 320—480 kg. iš ha, todel jų sėkla daug brangesnė už paprastųjų vikių sėklą.

M. A.

Bulvių vėžys.

Bulvių vėžį išsaukia labai mažas, laisva akimi nejžiūrimas grybelis, lotyniškai vadinamas — *Synchytrium endobioticum*. Tai yra pavojingiausia ir baisiausia bulvių liga, kuri visuomet žymiai sumažina bulvių derlių, o dažnai ir visiškai jas sunaikina.

Bulvių vėžys labai praplito Vokietijoj, o paskutiniais laikais ir Lenkijos vakarų vaivadijose.

Sergančias vėžiu bulves galima pažinti iš to, kad ant bulvių, kur yra akutės, atsiranda išaugos, išsyk panašios į mažus kalifijorus, vėliau į purvinas kempes. Tos išaugos atsiranda taip pat ant požeminių stiebų (ant tų pačių, ką auga bulvės), kartais ant lapų pumpurų, kol jie dar būna po žeme. Vėliau, kuomet toks stiebas užauga, tai jame vietoj lapų būna keistos mėsingos išaugos žalsvos spalvos.

Vėžio užpultos bulvės greit žemėje pūsta ir liga parsineša ant sveikų bulvių krūmų. Sergančių bulvių virkščios auga taip pat, kaip ir sveikų, taip kad ne visuomet būna lengva atskirti sergančias bulves nuo sveikų. Tiktai kasant bulves pasirodo visos ligos pasekmės: po apimtais vėžio ligos krūmais gali nebūti nė vienos sveikos bulvės, bet vien tik pūvanti vėžiuota masė.

Bulvių vėžys neužsibaigia vienais metais. Ligos perai (grybas) yra taip atsparūs, kad dirvoje ne tik peržiemuoja, bet išsilaiko keletą metų. Jei į tokią dirva vėl pasodinti bulvių, tai jas liga užpuls dar smarkiau, negu pirmais metais, o dirva dar labiau apsikrės liga.

Užaugusios vėžio liga apkrėstoje dirvoje bulvės, norint išrodys sveikos, bet sėklai jau netinka, nes ant jų daug būna ligos perų ir kaip tik tokias bulves pasodinti, tai jas tuojas užpuola vėžio liga.

Iš pasakyto kiekvienam turi būti aišku, kad bulvių vėžys yra didelė ūkininkų nelaimė ir kad reikia saugotis visko, kas šią ligą galėtų pas mus praplatinti.

Kaip kovoti su bulvių vėžiu?

1) *Nepirkti ir nesodinti bulvių, paeinančių iš kraštų, kur jau pasirodė ši liga.*

2) Nesodinti bulvių kas metai toj pačioj dirvoj, nes tokiose dirvose dažnai atsiranda bulvių vėžys.

3) Esant bulvių vėžio pavojui, sodinti tiktai tokias bulvių veisles, kurios netaip pasiduoda ligai, būtent:

Jubel — Richterio
Juli — Paulseno
Kaiserniere — Thiele
Kuckuck — Thiele
Magdenburger Blaue — Tchiele
Maršalas Hindenburgas — Kameke
Parnarsia — Kameke
Pepo — Kameke
Preussen — Modrowo.
prof. Wagner

Be to, Žemės Ūkio Ministerio įsakymu nuo 9 d. vasario 1928 m. kovai su bulvių vėžiu privalo:

1) Pasirodžius bulvių vėžio ligai arba įtartinėms ligos ženklams, reikia tuojau apie tai pranešti valsčiaus valdybai ir

pristatyti sergančių bulvių probą sandariai užpakuotą.

2) Valsčiaus valdyba turi persiųsti probą, nurodydant iš kur ji paeina, tam tikrai įstaigai ištirti.

3) Kaip tik įtariama, kad atsirado bulvių vėžys, iš ūkio draudžiama išvežti arba išnešti ne tik bulvės iš apkrėstos dirvos ir jų atmatos, bet taipogi bulvės iš neapkrėstų dirvos plotų, jei jos susisiekė su apkrėstomis bulvėmis arba dirva.

4) Apkrėstų bulvių negalima vartoti sėklai, o valgiui ir pašarui — tiktai virintos bei šutintos. Sergančios bulvės draudžiama plauti tekamajam bei stovinčiam vandenyje. Visokias sergančių bulvių atmatas reikia sudeginti arba užkasti į žemę mažiausia 75 cm. gilumu. Vandenį, kuriame tokios bulvės plaujama, reikia supilti į mažiausia 75 cm. gilumo duobę, kuri turi rasties ne mažiau 5 metrų nuo šulinio arba kitokio vandens. Tas vanduo turi būti paskui dezinfikuojamas (gariausia formalina).

Kadangi šiemet kaip kuriuose apskričiuose visiškai žmonės neturi sėklai bulvių ir turės ir kur nors išsirašyti bulvių sėklos, todel radome reikalingu perspėti, kad būtų atsargūs. Juo labiau, kad pas mus dažnai traukiama bulvės iš Poznanės, taigi iš provincijos, kur bulvių vėžys jau viešpatauja. Reikia neužmiršti, kad pargabenti liga gana lengva, bet kovoti su ja pas mus bus labai sunku.

Ag.

Kaip užsiauginti gerus kopūstus?

(Atsakymas M. Raginiui ir kt.).

Žemė ir jos prirengimas. Kadangi kopūstai turi silpnas ir suglaustas šaknis, tai žemė jiems turi būti riebi ir gerai giliai įdirbta. Tiktai tokioje dirvoje kopūstai užtenkamai ras sau maisto ir gerai tarps.

Nors kopūstai mėgsta drėgną dirvą, tačiau jie nepakenčia tokių dirvų, kur ir neilgai užsilaiko lietaus vanduo. Todel dirvose, kur negiliai laikos podirvio vanduo, kopūstus reikia sodinti ant aukštu ežių (lysių).

Kopūstai geriausia užauga juodžemyje ir visokiose kitokiose dirvose, kurios savyje turi daug puvinio. Kietose molinėse dirvose kopūstai blogiau auga, bet gerai išdirbus ir įtręšus gyvulių mėšlu, gali jie gerai užaugti ir tokiose dirvose.

Be to, kopūstai gali gerai užaugti ir smėlinėse dirvose, jei jos gerai įtręštos gyvulių mėšlu. Kadangi smėlio dirvos blogai laiko drėgnumą, o kopūstai drėgnumą kaip tik mėgsta, todel į tokias dirvas naudinga duoti durpžemio (torfo) ir molio.

Dirva kopūstams reikia giliau suarti iš rudens ir palikti vagose neakėta ligi pavasario. Anksti pavasarį žemę tuojau akėjame, kad nedavus jai išdžiūti, paskui prieš kopustų sodinimą suariame į lysias arba užuoganas, žiūrint kokia žemė, gerai išakėjame ir tuojau sodiname kopūstus.

Trešimas. Gerai kopūstai užaugti gali tiktai tręštoj žemej Todel žemė jiems turi būti gerai įtręšta gyvulių mėšlu. Gyvulių mėšlas kopustams geriausia išvežti ir aparti iš rudens Jeigu kopūstams mėšlas apariama iš rudens kuomet kartu reikia atlikti gilus arimas, tai reikia taip elgtis: paskui artoja eina vaikas su grėbliu ir pakelia mėšlą ant viršaus vagos. Tokiu būdu galima kartu gilus arimas atlikti, o mėšlas užsiaria negiliai ir todel greičiau pūsta. Giliai aparti mėšlą negera, nes tada jis greit nesupus.

Jei kopūstams dirva riebiai įtręšta gyvulių mėšlu, tai kitokių trąšų galima ir neduoti.

Toliau, jei iš rudens kopūstams mėšlo išvežti nesuspėjote, tai galima išvežti ir aparti anksti pavasarį. Tiktai pavasarį reikia vartoti gerai perpuvęs ir ne šiaudotas mėšlas.

Jeigu kopūstams mėšlo duota maža, tai naudinga būtų duoti dar šių mineralinių trąšų į vieną ketvirtainį sieksnį:

superfosfato	$^1/_2$ sv.
kalio druskos	$^1/_4$ „
alietros	$^1/_4$ „

Mineralines trąšas galima barstyti po visą plotą, arba skirium kiekvienam diegui. Jei trąšų beriama skyrium kiekvienam diegui, tada jos geriau veikia ir trąšų mažiau išeina. Superfosfatą galima barstyti sumaišius kartu su kalio druska, tiktai ne ant augalu šaknų, bet šaknys pirma turi būti pridengtos žemėmis. Salietrą galima barstyti aplink kiekvieną diegą kai rasoda prigyja, arba ištirpinus vandenyje laistyli kopūstus kartą į savaitę. Tokiam atsitikime 1 kibirui vandens galima imti 1 šaukštas salietros. Stipresnio mišimo vartoti negalima, nes kopūstams pakenktų.

Rasodos auginimas. Sodinant kopūstus, pirmiausia reikia užsiauginti savo rasodos, nes perkant rasodą daug kopūstų nepasodinsi. Sėkla pirkti reikia tiktai iš žinomų rankų. Nuo visokių perkupčių nupirkta sėkla gali būti blogos veislės ir blogai sudygti ir tada ūkininkas gali palikti be rasodos.

Kopūstų sėklą sėjama į rasodniką, kurį galima taip prirengti: sukala iš lentų dėžę — $1^1/_2$ aršino platumo, 1 arš. aukštumo, o ilgis gali būti įvairus, žiūrint kiek sėjama rasodos. Dėžę uždeda ant kuolų, $^1/_2$ aršino aukštumo nuo žemės, arba stačiai ant žemės. Įtaisyti rasodnikas aukščiau nuo žemės yra geriau, nes tada rasodą nenugadina spragės. Savaitę prieš rasodos sėjimą dėžę ligi viršaus prideda šviežio šilto arklių mėšlo, pridengia šiaudinėmis gūniomis ir lentomis ir taip palieka 4—5 dienas, kol mėšlas rasodnike nenusigulės. Kai mėšlas rasodnike susiguli, tai jo paviršių išlygina ir ant viršaus užpila geros riebios žemės 5—7 verškų storumo sluoksnį ir rasodniką vėl pridengia 2 — 3 dienoms. Tai daroma tam, kad žemė sušiltų. Jei žemė rasodnikui buvo paimta riebi, tai gera į ją primaišyti $^1/_3$ dalis gryno upės smėlio.

Rasodą sėjama kuo anksčiausia, būtent, apie balandžio mėnesio pradžią. Rasodą galima sėt į rėdelius arba be rėdelių ir lengvai pridengti žemėmis. Ligi rasoda pradės dygti, rasodnikas reikia pridengti šiaudinėmis gūniomis arba skarmalais. Žemė rasodnike turi būti visą laiką drėgna. Kaip tik rasoda pradės dygti, uždangalai reikia tuojau nuimti. Kuomet diegučiai pradės auginti pirmuosius lapelius, juos reikia pabarstyti gera žeme ligi pirmųjų lapukų, o paskui po kuriam laikui praretinti: visus silpnuosius ir plonuosius diegus išmetama, taip kad diegas nuo diego būtų per 1 veršką. Praretinus rasodą dar kartą pabarsto žemėmis ir gerai palieja. Nakčiai rasodą reikia kuo nors pridengti, o dieną laikyti nepridengta. Mat, tuo laiku gali pasikartoti šalnos ir rasodą nugadinti. Jei rasodą užgauna didesnė šalna, tai reikia jį apžiūrėti ligi saulei užtekant, o jei ji kiek nugadinta, tai tuojau palieti šaltu vandeniu; nuo to užgauta rasoda pamažu pasitaiso.

Kai rasoda jau turi 4 lapukus, tai ją galima jau sodinti. Kopūstų rasodą sodina į aukštas ežias (lysias) arba į užuoganas, tai pareina nuo to, kokia dirva.

Rasodą rauti reikia prieš pat sodinimą ir visuomet reikia rauti tiktai tiek, kiek iš karto galima pasodinti. Tokia šviežia rasoda geriau prigyja.

Rasodos sodinimas. Prieš raunant rasodą gausiai palieja, kad lengviau rasoda išsirautų ir mažiau pasižeistų saknų. Sodinimui reikia imti tiktai visiškai sveikus ir tvirtus diegus, o visus silpnuosius ir papuvusiuos diegus reikia atmesti ša'in. Kopūstus sodinti geriausia pavakare arba apsiniaukusia dieną. Didžiąsias kopūstų veisles paprastai sodina per 1 aršiną augalas nuo augalo, vidutines per 1 — $^3/_4$ aršino, mažąsias— $^3/_4$—$^1/_2$ aršino. Į vieną ha galima pasodinti nuo 20 ligi 30 tūkstančių augalų.

Patį sodinimą atlieka tokiu būdu. Į prirengtą jau dirvą daro rankomis arba kuolelių 4 verškų gilumo duobutes, į kurias įberia žiupsnelį puvinio ir ligi pusės pripila vandens. Tada iš žemės ir puvinio daros skystas purvas, į kurį stato rasodą taip, kad šaknys neužsiriestų aukštyn ir apžeria žemėmis iki apatinių lapukų; po to duobutę apžeria žemėmis. Labai būtų gera, jei aplink kiekvieną pasodintą diegą pabarstyti puvinio arba smulkaus durpžemio. Toliau, pasodintų kopūstų laistymas būna tik tada reikalingas, jei būna sausi orai.

Kopūstams augant reikia ravėti piktžoles ir tarpeždžiai purinti. Kuomet augalai paauga, maždaug už 4—5 savaičių po sodinimo, kopūstus kaupia pirmą kartą, o už 2—3 savaičių, ei būna reikalas, tai antrą kartą. Jei tarp kopūstų neduoti platintis piktžolems ir žemę tarprėždžiuos supurinti, tai jie kur kas geriau auga.

Kova su spragėmis. Kopūstų rasodą dažnai užpuola ir nugadina spragės, ypač jei rasoda tankiai susėta. Tačiau spragės yra pavojingos tik tada, jei rasoda pasėta ant žemės. Jei rasoda pasėta dėžėje aukščiau nuo žemės paviršiaus, tai spragės beveik niekuomet rasodai nepakenkia. Be to, spragės daugiau pridaro žalos ypač sausais ir šiltais metais.

Reikia pastebėti, kad spragės pakenkia ne tik kopūstų rasodai, bet ir jau pasodintiems kopūstams, kol jie dar silpni. Jei spragių daug, tai jos viena diena gali sunaikinti ištisus kopūstų laukus. Kovai su spragėmis patariama pabarstyti kopūstų rasodą ir pasodintus kopūstus medžių pelenais arba tomamilčiais. Be to, nuo augalų baido spragės dar dūmais.

M.

Ūkio patarimai.

Paklausimas. Kodel pas mus cibuliai (svogūnai) neauga? Žemė juodžemis, apačioj molis. Ir kopūstai su griežčiais taip pat neauga. Rodos gerai trešiu arklinėnis trąšomis.

Jonas Kalvelis iš Zuikių.

Atsakymas. Sunku įspėti, kodel pas Tamstą tie augalai neauga, juo labiau, kad iš Tamstos laiško negalima padaryti jokių išvadų. Matyti, kad neatliekate visko kaip reikia.

Paklausimas. Ar galima pavasarį kalkiuoti dirvą, į kurią bus sėjama miežiai ir avižos? Jei galima, tai kokias kalkes (vopną) vartoti?

Ūkininkas.

Atsakymas. Kalkiuoti dirvą pavasarį galima. Tam tikslui reikia vartoti maltos kalkės (vopną), kurias išvežame ir išskirstome po dirvą. kai tik žemė pradžiūsta ir gerai įakėjame arba įdrapakuojame.

Paklausimas. Arkliui išaugo labai ilgi ir aštrūs kampiniai dantys ir beėdant arkliui bado smagenas. Girdėjau, kad žmonės nudaužo tuos dantis, bet būna atsitikimų, kad pastimpa nuo to arklys. Prašau patarti, kas daryti?

Radastas.

Atsakymas. Kreipkies Tamsta į artymausią veterinorių ar felšerį ir jie lengvai ta arklio ydą pašalins, be jokio pavojaus arklio gyvybei.

Paklausimas. Ar galima sėti pašarinius burokus be mėšlo į bulvieną, ir kokių vartoti mineralinių trąšų?

Sodžiaus Vargšas.

Atsakymas. Pašariniai burokai be mėšlo, tiktai mineralinėmis trąšomis patręšti, po bulvių ant mėšlo gali nusiduoti gerai. Tuo tarpu po bulvių, be mėšlo, labai abejoju, ar nusiduos ir ar apmokės įbertas jiems trąšas. Iš mineralinių trąšų galite berti azotniako kokius 200 kg. ir kalio druskos 300 kg., skaitant į vieną ha.

Atsakymas J. Š. Tamstos tiek prirašyta klausimų apie tą patį dalyką, kad reikėtų ilgiausias straipsnis atsakymui pašvęsti. Pagaliau, beveik į visus klausymus Tamsta gali rasti atsakymus straipsnyje apie kralikus ir Ūkio patarimuose. Mes norodėme, kur Tamsta gali gauti kralikų. Bet mes negalime čia paduoti visų tų kralikų kainų, nes laikraštis—ne kainininkas. Kreipkies Tamsta į Ūkio Draugiją (Wilno, Didžioji 16—1).

Atsakymas Jonui Keičiuliui. Iš Tamstos laiško mes negalime suprasti, apie kokią kupčystę su Vilniumi Tamsta kalbi, todel nieko ir atsakyti negalime.

Teisių patarimai.

Paklausimas. Aš apsivedžiau Rusijoje ir netu'iu šliubo metrikų. Kokiu būdu išsirūpinti šliubo metrikus?

Jonas K—čius.

Atsakymas. Geriausia būtų per pažįstamus arba per Lenkijas konsulą Rusijoje išsirūpinti metrikų nuorašas. Jei to padaryti negalima, tai gali būti išklausyti liūdininkai. Be abejo rasis liūdininkai, kurie galės tai parodyti. Geriausia tuo reikalu kreiptis į savo parafijos kleboną, pristatyti liūdininkus ir paprašyti, kad sustatytų naują šliubo aktą. Reikia pažymėti, kad tai turi daug reikšmės vaikams, nes kitaip jie bus skaitoma nelegaliais (be šliubo) vaikais.

Kad nesusitrukdytų atsakymai, prašome įvairius paklausimus rašyti atskiriuose popierio lapeliuose, skyrium nuo korespondencijų.

Redakcija.

Kainos Vilniuje.

(1929 m. III.12 d.)

Javų, maisto produktų ir kitų dalykų.

Javai.

Rugiai	už 100 kg.	38—40 auks.
Kviečiai	„ „	46—49 „
Miežiai	„ „	36—39 „
Avižos	„ „	34—38 „
Grikiai	„ „	37—44 „
Žirniai	„ „	50—80 „
Bulvės	„ „	12—00 sk.

Produktai.

Kiauliena	už 1 kg.	2.80—3.30 sk.
Veršiena	„ „	2.00—2.50 „
Lašinių papr.	„ „	3.80—4.00 „
Riebalai (Šmalcas)		3.80—4.00 „
Sviestas nesūd.	„ „	5.80—7.40 „
„ sūdytas	„ „	4.50—5.50 „
Cukrus kąsn.	„ „	1.85—1.90 „
Cukrus sm.	„ „	1.58—1.60 „
Baltoji druska	„ „	32—.34 „
Javų kava	„ „	2.00—2.50 „
Grietinės 1 litr.		1.80—2.20 „
Kiaušinių dešimts		2.50—3.00 „
Žibalo 1 litr.		— 60 „
Muilo skalb. už 1 kg		1.50—2.40 „
Žvakės	„ „	1.70—2.80 „

Pinigų kursas

Doleris	8 auks. 86 sk.
10 rublių aukso	45.50 auks.
Červoncas (10 r.)	17.50 auks.
Žemės banko	100 auks.
lapai be kuponų . . .	51.00 auks.

Kas skaito „Vilniaus Rytojų“, tas viską žino, todel kiekvienas turi skaityti.

KORESPONDENCIJOS.

Vilniaus-Trakų apskr.

Šumas-Krokšlys. Kaniavos valsč. Mūsų sodžiaus jaunimas ilgai nenorėjo suprasti savo draugijų svarbumo ir ligi 1929 metų šv. Kazimiero draugijos skyriuje buvo vos 15 narių; neturėjom net ir knygynėlio. Tiesa, lietuviškus laikraščius dauguma skaitė. Bet sausio 3 d. šių metų atvyko į mūsų sodžių iš Draugijos centro du asmens su kinu ir paskaitomis. Susirinko nemažai jaunimo ir senelių. Paskaitose buvo kalbama apie ligas, apie draugijų svarbumą, raginta skaityti knygas ir laikraščius. Po to buvo nutarta daryti kas mėnuo susirinkimai. Buvo padainuota keletas dainų. Susirinkimas baigėsi šokiais ir žaidimais 11 v. Antras susirinkimas įvyko vasario mėn. 3 d., susirinko ne vien nariai, bet ir visas jaunimas. Mok. p. M. Š. perskaitė šv. Tėvų gautus atlaidus, lietuvių spaudos laisvės atgavimą ir t.t. Buvo išrinkta nauja valdyba. Pateko šie asmenys: pirmininku M. Bruzgis, sekr. R. Čiočys, vicep. A. Miškinis, iždin. V. Kašėta. Valdybos nariai Š. Zaleckas, M. Sereičikaitė. Į revizijos komisiją: Juozas Sereičikas, J. Jezepčikas ir M. Čiočys. Turim 60 narių. Mok. M. Š. rupesniu gauta 90 egz. knygų. Mokytojos p. M. ir J. T. uoliai dirba nevien su vaikais bet ir su suaugusiu jaunimu. Yra ir vakariniai kursai. Bet gaila, kad atsiranda tokių, kurie dar nesupranta šviesos reikšmės.

Barborytė.

Švenčionių apskr.

Tverečius. Nors daug kas yra rašyti iš mūsų padangės, bet nors trumpai sumėnisiu liūdną ir skaudų faktą. Šio mėnesio 17 d. Tverečiaus valsčiaus bute įvyko tam tikros komisijos posėdis, į kurią įėjo keli žmonės ir visi liaudies valdiški mokytojai. Tai nauja komisija — neturtingiems vaikams šelpti. Nuo šio mėnesio 15 dienos pradės dalinėti neturtingiems vaikams nuo 4 m. iki 14 m. pašalpas: duona, mėsa, pienu, kiaušiniais ir t. t., kurių kainą nedaugiau bus vertės, kaip 20 sk. dienai. Labai būtų malonu išgirsti, kad tokiame nuniokotame kampely būtų teikiama pašalpa, o ypač šiais sunkiais metais.

Pašalpa būtų labai reikalinga ir pageidaujama ne tik vaikams, bet ir ūkininkams. Bet pažiūrėkime, kam ji bus duodama, ir ar iš tikro rimtai tuo dalyku susirūpinta? Minėta pašalpa bus duodama tik tiems vaikams, **kurie lanko valdiškas lenkiškas mokyklas**, kurie gi lanko privatines lietuvių „Ryto“ mokyklas, tiems nė skatiko neskiriama (Tai tau ir lygybė! Red.) Tai jau tikrai naujas lietuvio sodiečio viliojimas į lenkiškas mokyklas ir net prirengimas, į jas, nes siekia ir prieš mokyklinį amžių. Bet lietuvis del visokių viliojimų neišsižadės savo garbingo vardo; jis gerai prisimena anglies, druskos ištisus traukinius, kuriuos seniau žadėjo ir žodžiu vežė.

Sakalėlis.

Kukutėliai, Tverečiaus valsč. 1929 m. balandžio 2 dieną (trečia dieną Velykų) 2 val. po pietų, Kukutėlių sodžiuje, Tverečiaus vals., Švenčionių apskr., bute p. Jono Jenutėno, įvyks visuotinas metinis Lietuvių Ūkio Ratelio „Artojas“ narių susirinkimas. *X.*

Kiniūnai, Paringio parap. Galutinai ir mes pradėjom apsileisti, kitaip sakant, miegame. Treti metai kaip turime įsteigtą Šv. Kazimiero Dr-jos skyrių, bet ligi šiol nesimato iš jo nieko, nes nebuvo dar ne vieno susirinkimo. Dauguma narių net nežino, kas yra valdyboje. Knyginėlį turime, bet ne visi noriai skaitome. Tik girtinas mergaičių darbas, nes jos dažnai padainuoja lietuvišku dainelių, berniukai tik retkarčiais pritaria. Mokyklą turime valdišką, kur vaikai varomi prievarta, ir mokomi perpus lietuviškai ir lenkiškai, nors mokytojas nemoka lietuvių kalbos; spindulius vadina „spygliai“ ir daug kitų žodžių iškraipoma. *U. Jautrutis.*

Miežionėliai. Š. m. kovo 15 d. atvyko į Miežionėlius instruktorius A. Butrimas su paskaita. Kartu įvyko ir visuotinas šv. Kazimiero Dr-jos skyriaus narių susirinkimas. Iš susirinkimo pirmininko sužinojome, kad skyrius turi 140 egzempliorių knygų skaitykloje, kurias labai noriai skaito 41 narys, paskaitų ir vakarėlių suruošta keletas. A. Butrimas papasakojo apie šv. Kazimiero gyvenimą, Dr-jos tikslą ir alkoholį. Po paskaitos įvyko narių rinkimai į valdybą.

Puslaptu balsavimu išrinkti šie asmenys: pirmininkas A. Verikas, vicepirmininkas K. Dalgieda, sekretorius Ig. Sauka, kasininkas A. Burauskas, knygininkas A. Labaga, pagelbininkė knygininko L. Verikaitė, revizijos komisija K. Mastavičius ir V. Dalgieda. Po rinkimų i valdybą sėkė naujų narių priėmimas ir laisvi sumanymai: įsigyti gramafoną, aptekėlę, daryti kiekvieną menesį narių susirinkimą, organizuoti sportą ir daryti savo sodžiuje, padedant Švenčionelių vargoninkui, choras iš vietinio jaunimo; visą tą susirinkimas vienbalsiai priėmė. Toliau buvo kinas. Baigėsi susirinkimas giesmėmis. *J. Lydis.*

Gardino apskr.

Mardasavas, Marcinkonių valsč. Mardasavo sodžius stovi prie pat demarkacinės linijos. Dalis yra Nepriklausomoj Lietuvoj, kita dalis Rytų Lietuvoj. Ilgus metus neturėjome savo mokyklos, bet pernai metais nors ir dideliu vargu, įsirūpinome. Mokytojauja pas mus darbštus mokytojas p. S., kurio dėka gyvuoja suorganizuoti taip pat vakariniai jaunimui šviesti kursai. Gyvuoja taip pat ir šv. Kazimiero Draugijos skyrius, kuris turi nemažą knygynėlį. Tik gaila, kad retai daro susirinkimus, užuot kurių dažniausiai praleidžia laiką bekortodami. O tai nelabai naudinga. *J. Z.*

Margionys, Marcinkonių vals. Pas mumis mokesčiai taip sutvarkyti, kad žmonės niekaip negali jų išmokėti. Čia vieną moka, o du tris vėl prisiunčia; ir juo toliau, juo didesnius. Jau čia, rodosi, išmokėjai visus, kurie tik buvo ir kurius tik žinojai, bet žiūrėk valsčiaus ponaičiai vėl atvažiuoja į sodžių viešnagėn, jie dar išrado „dodatkovų į 3000 auks. Margioniečiai sumanė ieškoti teisybės ir mokėti atsisakė. Po kiek dienų, tie 30 0 auks. sumažėjo, bet margioniečiai vis dar nesiskubino mokėti; surinkę visus kvitus, nusiuntė juos valsčiui, kaipo įrodymą, kad viskas sumokėta. Ilgai pagulėjo mus kvitai valsčiuje; pagaliau juos sugrąžino ir dar sumažino ligi 930 auks. 33 skatikų; šiuos pinigus prievarta (licituodami) privertė sumokėti. Žmonės įsiskolino ir vargais negalais užmokėjo; manė, gal jau nors kiek laisviau atsikvėps; net valsčiaus viršaitis pat (pranešė paguosdamas, kad jau šiais metais mokesčiai sumažės. Žmonės apsidžiaugė išgirdę tą naujieną, bet kai kurie stačiai pasakė: kad „kol saulė patekės, tai rasa akis išės“. Ir tiesą pasakė: štai dabar vėl gauname iš valsčiaus naują „Rolnikų“ mokestį to dar ūkininkai niekad nė negirdėjo) po 25 sk. nuo hektaro 1 ir 2 katag. žemės. Tikrai mūsų vėjo nešamą smėlį tie ponai priskaitė prie 1 bei 2 kat. ir dar keleriopai padaugino. Be to dar iš anksto pranešė, kad „strakowka“ šiems metams bus padidinta. Tikrai mes nemokame išsipainioti iš mokesčių ir nežinome, ar jau viskas sumokėta ar dar ne.

Prie šių vargų prisidėjo ir naujas, Mums įsakė ligi kovo 1—15 d. d. išbaltinti trobėsius iš oro; tačiau šiemet tokia gili žiema, kad mūsų trobeles sniegas netik kad išbalino, bet užkasė; stogus įlenkė ir ūkininkai vis paramdinėja bijodami, kad neįlūžtų,

Del mokesčių painiavos ir didumo ir trobų baltymo margioniečiai ir apylinkės sodžiai žada rašyti aukštesnei valdžiai skundą; ar jis padės — nežinome, bet klabensime.

Nabažėlis.

Trumpos žinios.

Amerikoje upė Misisipi ir šiemet išėjo iš savo krantų šeštoje milėje nuo Kinny ir jau nunešusi keletą namų. Nuostoliai dideli.

Italijoje eina parlamento rinkimų agitacija. Tortonos vyskupas išleidęs 300 valsčių gyventojams raštą, kuriuo ragina juos dideliame skaičiuje dalyvauti rinkimuose ir tuomi parodyti savo palankumą tam parlamentui, kurs priims Vatikano ir Kvirinalo sutartį.

— SSSR ėjo rinkimai; per juos išėjo aikštėn didelis žmonių įnirtimas prieš komunistus; niekuomet dar nebuvo tiek jų užmuštų, sužeistų, ju turto padegimų ir naikinimo, kaip per šiuos rinkimus.

— Berlynan iš Amerikos atvažiuoja Fordas ir Edisonas. Fordas — žinomas automobilių gamybos pramonininkas, Edisonas — didžiausias šių dienų išradėjas.

— Reparacijos komisija Paryžiuje baigia jau savo darbus; jos apskaičiavimu vokiečiai turės sumokėti karo atlyginimo 420 milijonų dolerių; tų pinigų milžiniška dalis teks Prancūzijai.

— Pitsburge, Amerikoje, anglų kasyklose įvyko didelis sprogimas, 23 žmonės užtroško ir žuvo. Pensilvanijoje, ir Amerikoje kitose kasyklose ir gi įvyko sprogimas; ten žuvo apie 300 žmonių.

— Lvove uždaryta moterų ukrainiečių Sąjunga, tos sąjungos nariai rinko aukas politiniams nusikaltėliams cerkvėse.

— Amerikos prezidentas Huveris žymiai sumažino kvota, t. y. Amerika daug mažiau įsileis ateivių iš kitų kraštų; ypač sumažintas vokiečių skaičius. Huveris pasirašydamas šį parėdymą pasakė, kad jį verčia tai daryti sunki Amerikos darbininkų būklė. Parėdymas pradės veikti šių liepos 1 d.; jį galės panaikinti arba pakeisti tik kongresas.

— Pietųslavijoje sparčiai eina pirmyn pertvarkymo darbai. Bus panaikintos keturios ministerijos ir visi dalykai, buvusieji jų žinioje, atateks kitoms ministerijoms.

— Vladivostoke (Sibiras) šį pavasarį pagauta labai daug silkių; visos statinės, kibirai ir šiaip tinkami indai panaudota silkių sūdymui. Daug silkių laikoma tinkluose jūroje, nes žvėjai neturi, kur jas padeda.

— SSSR karo orlaiviai pasirodė Estijos žemėse. Estų vyriausybė paliepė savo atstovui Maskvoje protestuoti.

— Amanula jau tiek sustiprėjo, kad apgulė Kabulą. Jis pasiūlė Habibulai atsisakyti sosto ir paliko jam 72 valandas laiko pagalvoti.

— Šių metų rugpiūčio mėn. įvyks Liverpulyje (Anglijoje) viso pasaulio skautų stovykla. Tikimasi, kad joje dalyvaus apie 30 tūkstančių skautų, kuriuos atsiųs apie 40 tautų.

Nepriklausomoj Lietuvoj.

Lietuvoje tikimasi gero derliaus.

Šio mėn. 18 d. Kaune įvyko Žemės Ūkio rūmų plenumo posėdis, kuriame kalbėjo žemės ūkio ministeris p. Aleksa, nurodęs, kad šiemet Lietuvoje reikia laukti gero derliaus.

Naujas Lietuvos pasiūlymas Lenkijai.

Šio mėn. 20 d. Lietuvos atstovas Berlyne p. Sidzikauskas įteikė Lietuvos vyriausybės vardu Lenkijos atstovui p. Knoll'iui pasiūlymą laikinai susitarti su Lenkija ekonominių santykių užmezgimu. Tame projekte Lietuva siūlo prekių mainymąsi pro Latviją ir Dancigą. Beto projekte kalbama, kad Lietuva galėsianti priimti prekes tik iš Lenkijos, o prekės iš Rytų Lietuvos (t. y. Vilniaus, Gardino ir Suvalkų kraštai) nebus įleidžiamos.

Lietuva šiame savo pasiūlyme dar kartą uždokumentavo, kad Vilniaus klausimą laiko nebaigtu, kas ypač ryškiai matosi iš dviejų pasiūlymo vietų: nesusisiekama tiesioginai, bet aplinkui ir neįsileidžiama prekių iš Rytų Lietuvos.

Pasienio susisiekimo sutarties patvirtinimas.

Spaudoj pasirodė žinių, kad Lietuvos vyriausybė artimiausiu metu esanti nusistačiusi patvirtinti pasirašytą su Lenkija Karaliaučiuje lokalę (vietinę) pasienio gyventojų susisiekimo sutartį. Sulig tos sutarties bus tvarkoma gyvenančių prie demarkacinės linijos ūkininkų judėjimas.

Ši sutartis pradės veikti, kai ją abidvi valstybės patvirtins. Dabar gi, kaip žinome, pasienio gyventojų judėjimą tvarko lietuvių ir lenkų pasienio sargybos, delko dažnai gyventojams tenka patirti visokių nemalonumų.

Fošo mirties atgarsiai.

Ministeris pirmininkas prof. Voldemaras pasiuntė Prancūzijos premierui telegramą pareikšdamas Lietuvos vardu užuojautos. Į tai Puankaré telegrama padėkojo. Kovo 26 d. Įgulos bažnyčioje Kaune buvo atlaikytos gedulingos pamaldos, kuriose dalyvavo Lietuvos kariuomenės dalys.

Naujas gelžkelių tarifas.

N. Lietuvoje tiek priviso automobilių, kad gelžkeliais pradėjo važinėti daug mažiau keleivių. Kad išlaikyti konkurencija su automobiliais, prisėjo peržiūrėti bilietų kainas ir jas sumažinti. Bilietų kaina pareina nuo pervažiuotų kilometrų skaičiaus; bet pervažiuoto kilometro kaina ne visuomet vienoda: kas važiuos toliau, tas už pervažiuotą kilometrą užmokės mažiau. Taip buvo sutvarkyta bilietų kainos ir Rusijoje prieš karą, ir žmonės sakydavo: „kas važiuoja toliau, tam ir bilietas pigiau apseina“. Kai kur tas teisingas dėsnis, kad ir pas mus, neimamas domėn. Bendrai dabar N. Lietuvoje važinėjimas gelžkeliais bus pigesnis apie 20 proc. Be to, papigintus bilietus (pusė kainos) gaus darbininkai, maldininkai, moksleiviai, valdininkai ir visokie ekskursantai. Mėnesinio bilieto kaina ir gi sumažinta ligi 150 litų; taip kad neužmiršti nei pirkliai nei pramoninkai. Žodžiu, tarifai sutvarkyti moderniškai (naujoviškai) ir pritaikyti prie pakitėjusių gyvenimo sąlygų. Jie pradėjo veikti kovo 20 dieną.

Diplomatų permainos.

Šiomis dienomis Lietuvos vyriausybė padarė kaikurių atamainų diplomatijoje. Ir taip, buvęs iki šiol Lietuvos atstovybės sekretorius Rygoje dr. K. Graužinis paskirtas asmenišku Respublikos prezidento sekretorium. Atstovybės sekretoriumi Rygoję paskirtas U. R. Ministerijos valdininkas Montvilas. Taip pat steigiama konsulatas Brazilijoje, kur gyvena apie 20,000 lietuvių. Konsulu skiriamas buvęs Lietuvos atstovybės sekretorius Ryme dr. Mačiulis, kuris balandžio mėn. pirmomis dienomis išvyksiąs Brazilijon, San Paulo miestan.

Didelė šnipų byla.

Pereitą pirmadienį Kauno karo teisme prasidėjo 6 asmenų politinė byla, kurioje visi jie kaltinami už šnipavimą myninių valstybių naudai. Nuteistieji gavo kalėti nuo 4 ligi 8 metų; jie yra kilę iš Vievio apylinkių.

„Mūsų Vilnius“.

Šiomis dienomis išėjo Kaune Vilniui Vaduoti Sąjungos laikraščio „Mūsų Vilnius“ 3 numeris. Šiame, kaip ir kituose numeriuose, šaly aktualių straipsnių, pašvęstų išimtinai Vilniaus klausimui, yra nemaža iliustracijų iš Vilniaus krašto, o taip pat turtinga iš mūsų viešojo gyvenimo kronika. Laikraštis, sprendžiant iš išvaizdos ir turinio, kas kart darosi tobulesnis ir pilnai atlieka savo didelį uždavinį.

Poetui Mikuckiui bausmė dovanota.

1920 m. žinomas poetas J. Mikuckis, tuometinis Kauno miesto komendantas už nušovimą p. Dirsės buvo de-

graduotas iš kapitono laipsnio į paprastą eilinį kareivį ir išsiųstan frontan. To nežiūrint, p, J. Mikuckis elgėsi visur pavyzdingai, kaipo didelis Lietuvos patriotas.

Dabar Valstybės prezidentas specialiu raštu grąžino p. Mikuckiui kapitono laipsnį ir priskaitė jį prie pėstininkų karininkų korpuso.

Rasta cemento sluoksniai.

Lietuvos spauda praneša, kad nesenai Mažeikių, Kauno ir Jurbarko apskrityse aptikta dideli cemento sluoksniai. Tam dalykui ištirti Lietuvos universiteto Geologijos skyrius išsiuntė specialę komisiją, kuri vietoje tyrinės atrastus cemento sluoksnius.

VIETOS KRONIKA.

Iš Redakcijos.

Kadangi Velykų metu spaustuvė nedirbs tris dienas, tai kitas „Vilniaus Rytojaus" numeris išeis diena vėliau. Redakcija ir Administracija šiandieną atidaryta tik iki 12 val., o Velykų pirmą ir antrą dieną bus uždaryta.

Svečiai iš Kauno.

Pereitą pirmadienį pro demarkacinę liniją (pro Vievį) atvyko Velykų šventėms Kauno universiteto profesorius p. Mykolas Biržiška su žmona. Kartu atvyko ir jo brolis prof. Vaclovas Biržiška, Lietuvos universiteto bibliotekos vedėjas.

Vilniaus pradžios mokyklos.

Dz. Wil. kovo 22 d. 68 Nr. patalpino tokią žinutę: „Dabar yra Vilniuje 36 lenkiškos pradžios mokyklos. Tame skaičiuje yra viena anormaliems, viena nebyliams, viena doros atžvilgiu apleistiems, viena akliems ir viena vaikams džiovininkams. Tame skaičiuje Vilniuje yra viena žydų mokykla, viena baltgudžių, viena sentikių ir *viena lietuvių emigrantų vaikams. Šių mokyklų išlaikymui* magistratas paskyrė 480.073 auksinus. Privatinių mokyklų yra 20, tame 19 žydų ir *viena lietuviška. Šioms mokykloms* magistratas paskyrė 176 883 auksinus *pašalpos*" (Mūsų pabraukta. Red.).

Mūsų žiniomis Vilniuje ira tik dvi pradžios lietuvių vaikams skiriamos mokyklos: „Ryto" ir „Kultūros", į kurias lietuvių emigrantų vaikai nesilanko. Tai kur gi yra ta mokykla? Kas gi ją lanko? Kas joje mokytojauja ir ar moko lietuvių kalba?

Lietuvių vakaras.

Ateinančio balandžio 6 d. mokytojų susivažiavimo proga rengiamas lietuvių vakaras su vaidinimu. Programa būsianti paskelbta vėliau.

Vilnius vis smunka.

— Vilniaus pirkliai nusiskundžia, kad prekyboje vis dar nėra judėjimo. Pirma buvo manyta, jog tai pareina del šaltos žiemos ir pabiurusių kelių. Dabar ir šalčių nėra, ir keliai pasitaisė, ir Velykos artinasi, tik pirklių svajonės nesipildo: judėjimo prekyboje, kuris turėtų būti didelis ypač prieš šventes, kaip nėra, taip nėra. Kai kas pirklių dar tikisi, kad jų reikalai pagerės prieš pat Velykas. Neilgai jau ir laukti — pažiūrėsime, ką sakys po Velykų.

— Del stokos darbo užsidarė Geršatero lentpiūvė; apie 30 darbininkų paleista; bedarbių skaičius padidėjo ir dar prieš pat šventes.

Nauji prasimanymai.

PAT'as paleido žinutę, būk N. Lietuvoje platinami yra atsišaukimai nukreipti prieš žydus; tuose atsišaukimuose kviečiama — suruošti žydų „pogromus" ir būk žydai jau kreipėsi prie valdžios, reikalaudami griebtis aštrių priemonių kurstytojų atžvilgiu; atsišaukimus platina girdi, jaunimo organizacijos, kurias įkūrė dabartinė N. Lietuvos vyriausybė.

Jau pats šaltinis, iš kur tos žinios plinta, įtikina mus, kuriais sumetimais tai daroma; be to iš netolimos praeities mes žinome ir kas prisideda prie panašių atsišaukimų spausdinimo ir jų platinimo.

Gudų tautos šventė.

Pereitą pirmadienį gudai šventė savo tautos šventę Vilniuje. 10 val. buvo atlaikytos iškilmingos pamaldos šv. Mikalojaus bažnyčioj, 1 val. Šv. Treybės cerkvėj ir vakarą iškilminga akademija su paskaita ir choru.

Lietuvių visuomenės vardu sveikino L. V. L. Komiteto pirmininkas p. K. Stašys, o lietuvių studentų Vardu Studentų Sąjungos pirmininkas K. Blažys.

„Dzien. Wil.", aprašinėdamas šio vakaro eigą, neapsėjo be sagstymo „gėlelių" baltgudžių veikėjams, „Kurj. Wil." ir studentui-lietuviui, paskutinį net pavadinęs „lietuvių šauliu".

Miesto muziejus.

Nesenai miesto taryba plenumo posėdy svarstė miesto muziejaus įsteigimą. Balsų dauguma muziejus nutarta steigti ir tam tikslui paskirta 10,000 lenkiškų zlotų. Muziejus, kaipo muziejus, yra labai geras dalykas, bet tik reikia abejoti, ar nebus stengiamasi padaryti jis „wszechpolskui" kaip jau daug dalykų pas mus paverčiama.

Kur mėtomi pinigai?

Miesto Taryba, kitaip sakant „miesto tėvai", kaip parodė keletos metų įvykiai nesirūpina miesto ir gyventojų būklės pagerinimu, bet daugiau kvaršina sau galvas, kaip čia pasirodžius lenkiškesniais. Štai, pavyzdžiui, šiomis dienomis paskyrė 20000 Adomo Mickevičiaus paminklui statyti, ir nežinia kokiais sumetimais — 1500 zlotų Gdynioje statomam suvienytų Lenkijos žemių paminklui.

Ką turi bendro Gdynia su Vilniumi, sunku išaiškinti ir net suprasti vietos gyventojams, kurių gyvieji reikalai: vargas, skurdas, badas, tūkstančiai bedarbių, šiukšlyne ir purvuose paskendęs miestas, sugriuvę namai, supuvę šalygatviai — miesto tarybai visiškai nerūpi.

O sekvestratorių surinkti pinigai eina Gdynios pagražinimui.

Savęs betgi nepamiršo.

Vilniaus miesto „tėvai" savo būklę rūpinasi. Magistrato prezidijumas žada pakelti sau algas 30%, taip kad į metus išlaidos tam reikalui padidės daugiau 87 tūkstančių zlotų. Be to „tėvams" reikia žmoniškai r kitiems pasirodyti; todel sumanyta pirkti miesto pinigais automobilis už 12 tūkstančių zlotų.

Atostogauja.

Pereitą trečiadienį visose mokyklose prasidėjo Velykų atostogos. Daugelis mokinių išvažinėjo sodžiuosna, nors šiemet iš Velykos, matyt bus baltos. Jau antradienio vakarą ir trečiadienį stotyje bangavo didžiausios moksleivių minios. Mokslas prasidės po atvelykic antradienį.

Ir mokiniai streikuoja.

Pereitą savaitę visų Vilniaus žydų mokyklų mokiniai paskelbė streiką ir nustujo lankyti mokyklas.

Visai kvailėja.

Jau mes nekartą esame rašę, kad lenkų spauda rašydama apie vadinamuosius „ištrėmimus" iš Lietuvos, dažniausiai prirašo niekų. Štai pav. pereitą savaitę endekų laikraštis „Dz. Wil." parašė, kad lietuviai N. Trakų, Nemenčino ir *Ašmenos ruožte* ištrėmę net 6 asmens. Ir pamanyti, kaip giliai „Dz. Wil." redaktoriai mokyti, kad dar iki šiol nežino, jog Ašmena guli ne lietuvių-lenkų demarkacinėj linijoj. Bet antra vertus, turint galvoje laikraščio skaitytojus, neverta ir stebėtis panašiais Amerikos atradimais.

Anglą ištrėmė Lietuvon.

Paskutiniu metu atsirado visokių sektų, jų tarpe ir metodistų. Vienas tos tikybinės sektos platintojų Herry Jeorason buvo atvykęs iš Anglijos ir darbavosi Vilniaus-Trakų apskrity. Dabar, kaip praneša „Dz. Wil." jį lenkų administracija išsiuntusi Lietuvon, kaipo Lietuvos agitatorių.

Kiek čia yra teisybės visoje toje žinioje, tiksliai sunku pasakyti, bet vienas reikia pabrėžti, kad jeigu ir toliau pas mus bažnyčiose bus varoma lenkinimo agitacija, tai neužilgo galime susilaukti sektų dar daugiau.

Literatūrinė dovana.

Po ilgų ginčų ir riejimųsi šio mėn. 21 d. Vilniaus miesto taryba nutarė kas antri metai duoti literatūrinę dovaną už geriausią veikalą parašytą lietuvių, gudų ar žydų kalbomis. Literatūrinės dovanos didumas—1500 auksinų. Prieš tokios dovanos pripažinimą, žinoma, balsavo endekai. Dabar ruošiama tai dovanai gauti įstatai.

Lietuvių Banko įstatai jau užtvirtinti.

Teko sužinoti iš tikrų šaltinių, kad šiomis dienomis Vilniaus Apygardos Teismas užtvirtino Lietuvių Koperacinio Banko įstatus. Tuo būdu reikia laukti, kad artimiausiu metu bankas pradės veikti.

Laiškai į Redakciją.

Tamstų laikraštis savo Nr. 12 (19) pavadino mane, tarp ko kita, **uoliu „Pirmyn" platintoju**. Tai netiesa. Aš visai neesu uolus to laikščio platintojas, o tik per savo knygyna patarpininkauju kartais jo įsigyti rimtiems žmonėms, kaip antai pirmininkams, redaktoriams, kai kuriems mokytojams ir bibliofilams (ypač spaudos komplektų rinkėjams).

D-ras J. Šlapelis.

Vilnius, 1929-III-27 d.

G. R.

Del padarytų man d-ro D. Alseikos privatiniu raštu reikalavimų ir priekaištų, būk aš del „atlygio", bendradarbiavimo su plečkaitininkais ir „Kur. Por." jį „V. Rytojuje" užsipuolęs, šiuomi pareiškiu, kad šių priekaištų tame laikraštyje aš jam nesu daręs.

Su pagarba

Kun. P. Kraujalis.

Vilnius, 1929-III-26 d.

Redakcijos atsakymai.

P. M. Macežinskiui. 30 auks. gavome.

P. Bruzg. Tokiais dalykais redakcija neužsiima. Prašome įsigyti Šv. Senojo Įstatimo Istoriją ir tenai Tamsta rasi visas žinias.

Negimusiam ąžuolui. Maksimonių Šv. Kazimiero skyriaus valdyba negražiai, žinoma, praleidžia laiką; bet ar pamėginta jį taisyti savo jėgomis? Šį kartą netilps, bet prašome mums rašinėti.

Bal — čiui. Ačiū už žinutes, mes jas sunaudojome. Eilutės į laikraštį dar netinka.

Jonušoniui. Vytis galima gauti knygynuose Vilniuje. Kreipkitės taip: Šv. Kazimiero knygynas Aušros Vartų g-vė 12, arba M. Šlapelienės knygynas Daminykonų gatvė 13. Šie knygynai gana dažnai skelbiasi mūsų laikraštyje.

P. Kluoniui. Žinai Tamsta, kad atsirastų labai daug savanorių, kurie eitų dovanai mokytis ir dar gauti siuvamąją mašiną. Toms paskaloms netikėkit, o norėdami pastoti geriausiai paklauskite laišku pas Lietuvių Labdarybės Draugijos pirmininką kun: Pr. Bieliauską — Wielka 12-1. Knygų prekyba mes neužsiimam. Tuo klausimu kreipkitės į lietuvių knygyną Vilniuje: M. Šlapelienės knygynas — Dominikańska 13. Kitą paklausimą perdavėm Ūkio skyriui.

P. Ten buvusiam. Korespondencija iš Kudabiškės netilps, nes nieko nėra naujo. Kur tokių raidžių galima gauti nežinome, nors tokias raides mėgsta tik maži vaikai.

Visa gerai tikrai žinančiam. Korespondencijos iš Linkmenų negalime sunaudoti, nes joje kalbama apie privatinius dalykus, kaip liūdininkai už degtinę. Tokių negrynos sąžinės žmonių visur randasi, ir apie juos neapsimoka aušinti burnos, nes ir taip su melu netoli nueisi.

Ten buvusiam. Korespondencija apie Zuikių jaunimo nuolatinį girtavimą ir lošimą kortomis, netilps.

Idealistui. Nesenai iš Tamstų sodžiaus korespondencija tilpo, todel šiuo žygiu nesunaudosime.

Kiškiui. Ačiū, bet sunaudoti negalime, nes korespondencijoje nieko nauja nepasakyta.

Bajorų korespondentui. Ačiū, bet netilps. Prašome parašyti aiškiau.

Visuotinis Lietuvių Mokytojų Sąjungos narių susivažiavimas šaukiamas š. m. balandžio 6 d., 9 val. rytą Vilniuje Vytauto Didžiojo Gimnazijos salėje (Filipska 3).

Dienotvarkė:
1) Prezidiumo sudarymas.
2) Referatai.
3) Pranešimai iš vietų.
4) Ekskursijos klausimas.
5) Laisvi sumanymai.
6) Rezoliucijų priėmimas.

Valdyba.

Visuotinis Lietuvių Mokslo Draugijos susirinkimas įvyks V. D. Gimnazijos bute (Filipska 3), balandžio mėn. 7 d., 4 v. p. p.

Dienotvarkė:
1) Prezidijumo rinkimas.
2) Naujų narių priėmimas.
3) Prof. M. Biržiškos referatas: Iš kalbotyros srities (X šeimos istorija).
4) Prof. V. Biržiskos referatas: Iš bibliografijos istorijos.
5) p. V. Kairiūkščio referatas (su šviesos paveikslais): Pirminio žmogaus dailė ir jos reikšmė dailės istorijoje.
6) Kun. d-ro J. Stankevičiaus referatas: Numizmatika ir jos reikšmė lietuvių senovei pažinti.
7) Valdybos pranešimas.
8) Revizijos Komisijos pranešimas.
9) Valdybos ir Revizijos Komisijos rinkimai.
10) Sumanymai.

Pastabos I. Jei dienotvarkė nebūtų išbaigta balandžio mėn. 7 d., tai ji tęsiama bus balandžio 8 d., 7 val. v.

II. Kas naujai norėtų įstoti nariais, turi pareikšti apie tai raštu Valdybai iki balandžio m., 6 dien.

Valdyba.

Š. m. balandžio 1 d. Lietuvių Šv. Kazimiero D-jos Linkmenų skyrius rengia Linkmenų miestely Vakarą.

Bus vaidenama:
„Bajoras Gaidys" 5 veiksmų kom.
Po to šokiai ir žaidimai.
Pradžia 7 val. vakarą. Vaidinimas ir šokiai bus liaudies mokyklos bute.

Valdyba.

Šių metų balandžio mėn. 7 dieną įvyks **Kazikonių sodžiuje**, Kaniavos valsčiaus

VAKARAS

PROGRAMA:
1. "Degtinė" 1 veiksmo dramos vaizdelis.
2. „Malda" — gyvas paveikslas.
3. „Dantų gydytojas", „Kirpėjas" ir „Vagis".
4. Žaidimai ir šokiai.

Pradžia 6 val. vak.

RENGĖJAI.

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius **Julius Navikas.** „RUCH" Spaustuvė, Totorių g. 6.